

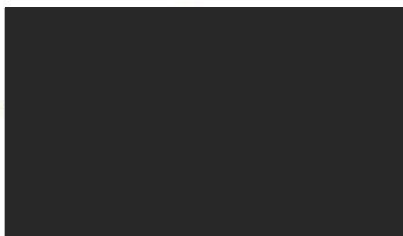
**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/174764-332014

Op de op 9 mei 2022 ontvangen aanvraag van Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl, te Eindhoven om een gebiedsontheffing krachtens artikel 3.3, artikel 3.8 en artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen aan het woningbezit binnen de grenzen van de gemeente Eindhoven en Geldrop-Mierlo.

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
10 maart 2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

Clustermanager

BESLUIT

Onderwerp

Op 9 mei 2022 hebben wij van Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl te Eindhoven een aanvraag ontvangen voor een gebiedsontheffing krachtens artikel 3.3, artikel 3.8 en artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen aan het woningbezit binnen de grenzen van de gemeente Eindhoven en Geldrop-Mierlo.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing,

- I. aan Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl, Wal 2, 5611 GG te Eindhoven, de gevraagde ontheffing te verlenen, op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepalingen als bedoeld in:
 - artikel 3.1, tweede, van de Wet natuurbescherming, voor het vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten van vogels voor de:
 - **huismus** (*Passer domesticus*);
 - **huiswaluw** (*Delichon urbicum*);
 - **gierzwaluw** (*Apus apus*);
 - artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen en het opzettelijk verstoren van dieren voor de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **gewone grootoorvleermuis** (*Plecotus auritus*);
 - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);
 - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);
 - artikel 3.10, eerste lid onder b, van de Wet natuurbescherming, voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen, voor de:
 - **steenmarter** (*Martes foina*);voor de periode tot en met 1 maart 2028;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze betrekking heeft op de soorten als bedoeld onder I, deel uitmaken van deze ontheffing;
- III. aan deze ontheffing voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 'voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de deze ontheffing:
 - Soortenmanagementplan gebouwbewonende soorten Eindhoven en Geldrop – Aanvraag gebiedsontheffing Wet natuurbescherming Woningcorporatie Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl (Arcadis, referentie: D10054104:134, d.d. 1 december 2022), hierna: SMP Eindhoven en Geldrop
 - Machtiging aangaande ontheffingsaanvraag Wnb, Soortenmanagementplan Eindhoven Geldrop, d.d. 9 mei 2022
 - Aanvullende gegevens van 10 februari 2023
 - Bijlage 1: Overzichtstekening van de planlocatie
 - Bijlage 2: Begeleidingsformulier bij indienen document
 - Bijlage 3: Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten
 - Bijlage 4: Goedkeuring maatwerkplan: vereisten

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Bezwaren tegen dit besluit kunnen binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit worden ingediend bij:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

Wij vragen u om op de linkerbovenhoek van de envelop het woord "bezwaarschrift" te vermelden.

Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een handtekening, naam en adres van de indiener, de dagtekening en ons kenmerk van het besluit. Ook dient u een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is en de gronden van het bezwaar hierin op te nemen.

Daarnaast vragen wij u om een kopie van dit besluit bij te voegen. Kunt u ons ook uw telefoonnummer geven? De provincie kan dan, mocht dit nodig zijn, u bellen om samen de beste aanpak van behandeling van uw bezwaarschrift te bespreken.

Meer informatie over de behandeling van bezwaarschriften vindt u op www.brabant.nl/bezwaar.

U kunt het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Voorlopige voorziening

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een bezwaarschrift ingediend. Het is daarom mogelijk om gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een zogenaamde "voorlopige voorziening" te vragen bij: de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Een voorlopige voorziening is in feite het nemen van een tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om de bezwaren te behandelen en daarop een besluit te nemen. Voorwaarde om zo'n voorlopige voorziening te vragen is, dat er sprake is van spoedeisend belang.

Voor het vragen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	2
Voorschriften.....	5
Procedurele overwegingen	8
Inhoudelijke overwegingen.....	9
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	9
1.1 <i>Beschermingsregimes</i>	9
1.2 <i>Interim omgevingsverordening Noord-Brabant</i>	9
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep	10
2.1 <i>Aangevraagde activiteiten</i>	10
2.2 <i>Onderzoek soorten</i>	12
2.3 <i>Mogelijke effecten op beschermde soorten</i>	14
2.4 <i>Alternatievenafweging</i>	14
2.5 <i>Belang van de aanvraag</i>	15
2.6 <i>Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding</i>	17
2.7 <i>Monitoring</i>	28
2.8 <i>Staat van instandhouding</i>	33
3. Conclusie.....	34
Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie.....	35
Bijlage 2. Begeleidingsformulier bij indienen document	36
Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten	37
Bijlage 4. Goedkeuring Maatwerkplan: vereisten.....	38

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. *Startmelding*: De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, doch uiterlijk 2 werkdagen voor aanvang van het ongeschikt maken/ontmoedigen, een startmelding per project in te dienen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals bijvoorbeeld het ongeschikt maken van verblijfplaatsen. Bij een startmelding dient bijgevoegd te worden:
 - a. Begeleidingsformulier bij indienen document (zie bijlage 2);
 - b. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten (zie bijlage 3);
 - c. Een afschrift van het uitvoeringsplan en daarbij het goedkeuringsbesluit als er sprake is van maatwerk.
2. *Onverhoopt aantreffen overige soorten*: De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de in onderdeel I genoemde soorten worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel II van het besluit noodzakelijk zijn. Tevens dient dan onderzoek te worden uitgevoerd om aan te tonen dat de activiteiten, zoals beschreven in §2.1.3 van het SMP Eindhoven Geldrop, geen negatieve effecten hebben op deze soorten. Als negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten dient voor deze soorten alsnog een (aanvullende) ontheffing aangevraagd te worden.
3. *(Rechts)personen*: Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. *(Rechts)personen*: De in voorschrift 3 genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. *Benodigde documenten op locatie*: Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van deze ontheffing alsmede alle relevante bijbehorende documenten (ecologische werkprotocollen, maatwerkplannen, goedkeuringsbesluiten, logboek, doormachtigingen) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. *Uitvoering maatregelen*: De maatregelen dienen te worden uitgevoerd zoals uitgewerkt in hoofdstuk 3 en 4 van het SMP Eindhoven Geldrop, met inachtneming van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
7. *Ecologische begeleiding*: De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
8. *Voorschriften uit goedkeuringsbesluiten*: Goedkeuringsbesluiten met bijbehorende voorschriften, maken onderdeel uit van dit besluit. In de gevallen waarin op basis van deze ontheffing op onderdelen goedkeuring van het bevoegd gezag vereist is, worden de voorwaarden aan een dergelijke goedkeuring onderdeel van deze ontheffing.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat in de toelichting op het aanvraagformulier:

https://www.brabant.nl/applicaties/producten/wet_natuurbescherming_ontheffing_beschermde_soorten_16411

Specifieke voorschriften

Maatregelen:

9. *Ongeschikt maken*: Bij het ongeschikt maken mag geen opschuimend en uithardend (vul)schuim gebruikt worden.
10. *Permanente vervangende verblijfplaatsen*: permanente vervangende verblijfplaatsen mogen enkel gerealiseerd worden in woningen of gebouwen die deel uitmaken van deze ontheffing en het onderliggende SMP.
11. *Verblijfplaatsen in spouwmuren*: als in de huidige situatie een potentiële verblijfplaats een toegankelijke en geschikte spouwmuur betreft, dan dient de vervangende verblijfplaats in de spouwmuren een minimale afmeting te hebben van 50 x 80 cm (b x h). Bij voorkeur wordt de verblijfplaats op een hoek van een gebouw gepositioneerd, zodat vleermuizen zich binnenin de verblijfplaats van de ene naar de andere gevelzijde kunnen verplaatsen.
12. *Clusteren vervangende verblijfplaatsen*: het is toegestaan om vervangende verblijfplaatsen 'te clusteren' binnen de betrokken woningen en/of gebouwen, mits de totale mitigatietaakstelling wordt bereikt en er een ruimtelijke spreiding is van voorzieningen door het gehele projectgebied én indien de voorzieningen op geschikte locaties worden aangebracht. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de ecologie van de betreffende soort(en). Clustering van verblijfplaatsen is enkel mogelijk voor de soorten waarvan het bekend is dat deze in kolonies of met grotere groepen bij elkaar leven. Voor de clustering geldt een maximaal aantal verblijfplaatsen per woning/gebouw:
 - a. Vleermuizen: drie verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
 - b. Gierzwaluw: zes verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
 - c. Huismus: zes verblijfplaatsen per separaat geveldeel.
13. *Tijdelijke vervangende verblijfplaatsen*: tijdelijke vervangende verblijfplaatsen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente voorzieningen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes conform de betreffende Kennisdocumenten en aangetroffen functie(s). Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze aantoonbaar niet in gebruik zijn door beschermde soorten. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes van de betreffende soort(en). De kasten mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige/ecoloog.
14. *Evaluatie en bijstelling van de Mitigatiecatalogus*: Als de Mitigatiecatalogus is aangepast dient deze terstond ter informatie te worden toegestuurd naar het bevoegd gezag (ODBN). Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat het bevoegd gezag altijd in het bezit is van de meest recente versie van de Mitigatiecatalogus.

Uitvoeringsplan (reguliere werkzaamheden en maatwerk):

15. *Toezenden regulier uitvoeringsplan*: Een afschrift van een regulier uitvoeringsplan (generieke maatregelen) dient per project, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, uiterlijk twee werkdagen voor de start van de werkzaamheden opgestuurd te worden naar de ODBN. Daarin dient duidelijk vermeld te worden dat het een regulier uitvoeringsplan betreft.
16. *Indienen goedkeuringsverzoek*: Een goedkeuringsverzoek inclusief het uitvoeringsplan maatwerk dient per project, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, minimaal acht weken voordat de werkzaamheden (waaronder ook ontmoediging) gepland staan, opgestuurd te worden naar het bevoegde gezag. Een goedkeuringsbesluit wordt binnen redelijke termijn, met een streven van 8 weken, afgegeven. Bij het goedkeuringsverzoek dient bijgevoegd te worden:
 - a. Begeleidingsformulier bij indienen document (zie bijlage 2);
 - b. Uitvoeringsplan maatwerk.

17. *Start maatwerk werkzaamheden*: in het geval van een maatwerksituatie geldt dat werkzaamheden pas mogen starten als er een goedkeuringsbesluit door het bevoegd gezag (ODBN) is afgegeven.
18. *Afwijken van uitvoeringsplan maatwerk*: afwijken van een uitvoeringsplan maatwerk dat door het bevoegd gezag (ODBN) middels een goedkeuringsbesluit is goedgekeurd is niet toegestaan.

Overzicht jaarlijkse werkzaamheden:

19. *Jaarlijkse projectenlijst*: het overzicht van het eerste jaar dient binnen twee maanden na het verlenen van de ontheffing in het bezit te zijn van het bevoegd gezag (ODBN).

Monitoringsvoorschriften

20. *Monitoringsresultaten*: Jaarlijks dient voor 1 maart een rapportage aan het bevoegd gezag (ODBN) te worden aangeleverd met daarin de resultaten van het voorgaande monitoringsjaar.
21. *Monitoringsresultaten*: Alle relevante monitoringsgegevens dienen in de NDFF gedeeld.
22. De monitoringsrapportage die betrekking heeft op het laatste (volledige) loopjaar van de ontheffing (2028) dient als evaluatie en is belangrijk voor een eventuele verlening van de ontheffing. De evaluatierapportage dient minimaal het onderstaande te bevatten:
 - a. Beschrijving van de nulsituatie, waaronder de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied;
 - b. Beschrijving van de ontwikkeling van de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied;
 - c. Analyse en beoordeling van de ontwikkeling van de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied;
 - d. Analyse en beoordeling van de functionaliteit van de maatregelen, zowel generiek als maatwerk;
 - e. Analyse van de gerealiseerde meerwaarde voor de beschermde soorten ten aanzien van de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied en de werkwijze op basis van het SMP.
23. De evaluatierapportage dient voor 31 december 2028 aan het bevoegd gezag (ODBN) te worden aangeleverd.

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 9 mei 2022 hebben wij van Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl, te Eindhoven een aanvraag voor een gebiedsontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 5 december 2022 (definitieve versie SMP) en op 10 februari 2023 (gespreksverslag van overleg 9 februari 2023) aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en in het Soortenmanagementplan (SMP) Eindhoven Geldrop. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/174764.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als dit aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

Voor de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing vanuit de Wnb is vereist hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan daarom aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

Uit de aanvraag blijkt dat er mogelijk sprake is van de (aan)bouw en sloop van woningen. Hierdoor kunnen mogelijk effecten van stikstofdepositie plaatsvinden op het nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux'. Wij wijzen u er op dat in dat geval, mede door het niet meer van toepassing zijn van de bouwvrijstelling, het mogelijk is dat voor het aangevraagde initiatief een vergunning voor het onderdeel gebiedsbescherming van de Wnb vereist is.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken als blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

De woningcorporatie Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl (verder: Woonbedrijf) heeft 24.774 woningen en gebouwen ouder dan 18 jaar binnen de grenzen van de gemeente Eindhoven en Geldrop-Mierlo. Deze woningen en gebouwen komen in aanmerking voor ruimtelijke ingrepen. Specifiek vallen de onderstaande woningen en gebouwen onder de reikwijdte van de gebiedsontheffing, met de voorwaarde dat deze voor 2004 gebouwd zijn:

- Woningen (eengezinswoningen, appartementen, studentenhuisvesting, duplexwoningen en portiekwoningen);
- Garageboxen, bergingen en bedrijfsruimtes behorende bij een woning.

De nieuwere woningen (bouwjaar 2004 en nieuwer) vallen buiten de reikwijdte van de gebiedsontheffing. Dit geldt tevens voor de onderstaande bijzondere gebouwen:

- Losstaande bergingen, niet behorende bij een woning;
- Losstaande garages, niet behorende bij een woning;
- Kerken;
- Bedrijfsruimtes, niet behorende bij een woning;
- Scholen;
- Wijkgebouwen.

Woonbedrijf heeft als doel om de ruimtelijke ingrepen op een structureel natuurinclusieve manier uit te voeren. Deze aanpak stelt de woningcorporatie in staat om de ruimtelijke ingrepen op een planmatige wijze uit te voeren en zo een positieve bijdrage te leveren aan de staat van instandhouding van de beschermde soorten.

Met het uitvoeren van de ruimtelijke ingrepen, wil Woonbedrijf voldoen aan de prestatieafspraken tussen de gemeente Eindhoven en verschillende woningcorporaties. Daarin is afgesproken dat voor huurwoningen het gemiddelde energielabel B wordt gerealiseerd en er voor 2030 een CO₂-reductie wordt bereikt van 49% ten opzichte van 1991. Dit als tussenstap naar een energieneutrale woningvoorraad in 2050.

De gebiedsontheffing wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar, met de intentie om deze te verlengen naar een periode van tien jaar.

De gebiedsontheffing is aangevraagd voor de onderstaande type ingrepen.

Type ingreep	Lichte werkzaamheden (kleine impact)	Zware werkzaamheden (grote impact)
Plantmatig onderhoud		
Gevelreiniging	X	X
Schilderwerk buiten	X	
Vervangen dakbedekking (plat dak)	X	(X)
Vervangen/onderhoud dakpannen		X
Vervangen dakgoten		X
Vervangen kozijnen	X	X
Verduurzamingsmaatregelen		
Isolerende beglazing	X	(X)
Isolatie dak		X
Isolatie vloer	(X)	
Spouwmuurisolatie		X
Overige		
Opbouw/aanbouw		X
Renovatie compleet		X
Sloop bebouwing		X

In het SMP wordt onderscheid gemaakt in 'lichte werkzaamheden' met een beperkte impact op beschermde soorten (alleen kans op verstoring) en 'zware ingrepen' met een grote invloed (kans op verstoren en verlies op verblijfplaatsen). De afbakening licht of zwaar wordt bepaald aan de hand van de mogelijkheid of dat een verblijfplaats kan worden verstoord/vernield.

Bij lichte werkzaamheden wordt ingezet op behoud van verblijfplaatsen, onder de voorwaarde dat de (potentiële) verblijfplaatsen toegankelijk blijven en niet worden verstoord. Alle woningen en gebouwen waar fysieke ingrepen plaatsvinden zullen natuurinclusief worden gemaakt, waarmee ze geschikt zijn voor toekomstige bewoning van huismus, gierzwaluw en vleermuissoorten. Om voldoende alternatieve verblijfplaatsen te realiseren, zal deze maatregel ook gelden voor alle nog te realiseren nieuwbouwprojecten van Woonbedrijf binnen de planperiode.

Om te zorgen dat projectleiders en ketenpartners hun projecten zo goed mogelijk kunnen uitvoeren binnen de kaders van het SMP en binnen de gebiedsontheffing, is het SMP Eindhoven Geldrop in twee delen gesplitst. Deel 1 'Uitvoering SMP gebouwbewonende soorten Woonbedrijf voor Eindhoven en Geldrop' (SMP Eindhoven Geldrop, hoofdstuk 1 t/m 4) beschrijft de wijze waarop Woonbedrijf omgaat met de beschermde soorten. Deze 'instructie' is opgesteld voor de mensen die daadwerkelijk gaan werken met het SMP, namelijk projectleiders, ecologen, ketenpartners en de algemene coördinator SMP vanuit Woonbedrijf. Deel 2 'Onderbouwing SMP gebouwbewonende soorten Woonbedrijf voor Eindhoven en Geldrop' (SMP Eindhoven Geldrop, hoofdstuk 5 t/m 9) geeft een nadere toelichting en onderbouwing van het SMP in het kader van de gebiedsontheffing.

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in paragraaf 2.1.3 en bijlage A van het SMP Eindhoven Geldrop.

2.2 Onderzoek soorten

Voor het SMP is en wordt onderzoek verricht naar de actuele verspreiding van gebouwbewonende vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen, huiszwaluwen en steenmarters. Het onderzoek is erop gericht te bepalen welke beschermde soorten in de woningen en gebouwen aanwezig zijn. Dit vindt op een andere wijze plaats dan de gebruikelijke methode, waarbij de aanwezigheid van soorten of functies worden uitgesloten. De verspreiding van soorten is en wordt in beeld gebracht door gebruik te maken van een combinatie van de volgende onderzoeken:

- Bureau onderzoek;
- Modelmatig onderzoek;
- Veldonderzoek nulmeting – Kwantitatief onderzoek;
- Veldonderzoek vervolgonderzoek – Kwalitatief onderzoek;
- Onderzoeken per project – Visuele inspectie.

Een uitgebreide omschrijving van het onderzoek naar beschermde soorten is opgenomen in hoofdstuk 5 van het SMP Eindhoven Geldrop.

Bureauonderzoek

De eerste stap in het onderzoek is bureauonderzoek waarbij de waarnemingen van verblijfplaatsen zijn gedigitaliseerd. Daarnaast is aanvullende informatie verzameld over de kenmerken van woningen om het modelmatig onderzoek uit te kunnen voeren. Hierbij is gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

- Nationale Databank Flora en Fauna (www.ndff.nl);
- Globespotter (Cyclomedia).

Modelmatig onderzoek

Bij het modelmatig onderzoek wordt op basis van kenmerken van de woningen, de gebouwen en de omgeving een voorspelling gedaan over de kans dat een soort aanwezig is. Dit is vergelijkbaar met een reguliere quickscan, maar dan op basis van een model, het geschiktheidsmodel. De kans op dat een soort aanwezig is in een gebouw wordt met het geschiktheidsmodel bepaald aan de hand van soort specifieke aantal geschiktheidscriteria. Deze zijn gebaseerd op algemene ecologische kennis, verspreidingsgegevens, literatuur en expert judgement. De uitkomsten van het geschiktheidsmodel zijn gevalideerd met de resultaten van de veldonderzoeken die conform de landelijke onderzoeksprotocollen en/of kennisdocumenten zijn uitgevoerd (zie 'Veldonderzoek – kwantitatief onderzoek').

Veldonderzoek nulmeting – kwantitatief onderzoek

In de periode 2016 tot en met 2022 is 15% van het totale woningbezit van Woonbedrijf in Eindhoven en Geldrop onderzocht conform de (toen) geldende landelijke onderzoeksprotocollen en kennisdocumenten. Dit onderzoek, het kwantitatieve onderzoek, is gericht op het uitsluiten van de aanwezigheid van beschermde soorten. Het gaat om onderzoeken die uitgevoerd zijn volgens het Vleermuisprotocol 2013, 2017 en 2022 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2013; 2017; 2021), de Soortenstandaard Huismus (RVO, 2014), het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017), de Soortenstandaard Gierzwaluw (RVO, 2014) en het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017).

In de onderzoeksperiode zijn drie versies van het Vleermuisprotocol in gebruik geweest. Het grootste verschil tussen deze versies is dat vanaf het Vleermuisprotocol 2017 de onderzoeksinspanning naar zwermende dieren in het kader van massawinterverblijfplaatsen is toegevoegd. Dit is met name relevant bij hoogbouw. Aangezien het onderzoek van de hoogbouw na 2019 heeft plaatsgevonden,

ondervinden de resultaten geen invloed van verouderde onderzoeksmethoden. De soortenstandaarden en kennisdocumenten van de huismus en gierzwaluw verschillen qua onderzoeksmethode nagenoeg niet van elkaar. De onderzochte woningen en gebouwen betreffen zowel hoog- als laagbouw en liggen verspreid over verschillende woonwijken en vormen daarmee een representatieve steekproef. Een overzicht van de onderzoeken is opgenomen in bijlage J van het SMP Eindhoven Geldrop.

Veldonderzoek vervolgonderzoek – kwalitatief onderzoek

Binnen de overige 85% van het totale woningbezit van Woonbedrijf in Eindhoven en Geldrop vindt aanvullend onderzoek plaats. De onderzoeksmethodiek voor deze 85%, aangevuld met inspecties, wijkt af van de landelijke onderzoeksprotocollen en kennisdocumenten. Het kwalitatief onderzoek richt zich, naast op het bepalen van de geschiktheid van de gebouwen en woningen, op het in kaart brengen van bijzondere verblijffuncties. Het gaat daarbij om kraamverblijfplaatsen van vleermuizen, massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen, kolonies van huismussen, kolonies van gierzwaluwen. Deze type verblijfplaatsen zijn aanleiding voor maatwerk in plaats van een generiek pakket aan maatregelen. Hierbij is het doel van het onderzoek niet om soorten uit te sluiten, maar om de belangrijkste verblijfplaatsen in kaart te brengen. Een overzicht van de onderzoeksmethodiek van het kwalitatieve onderzoek is opgenomen in paragraaf 5.5.2 tot en met 5.5.6 van het SMP Eindhoven Geldrop.

Onderzoeken per project – Visuele inspectie

Voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden bepaald een ecooloog, door middel van een visuele inspectie met een endoscoop, waar in het betreffende gebouw vogels en vleermuizen in de constructie kunnen verblijven. Het gaat daarbij om woningen met de status 'geschikt' tot 'matig geschikt' voor de betreffende soort. Op deze wijze worden eventueel gemiste individuen toch nog aangetoond. Ook als bijzondere verblijfsfuncties al zijn aangetroffen in het gebouw waaraan werkzaamheden worden verricht, is een visuele inspectie van belang. De inspectie is in dat geval gericht op het opsporen van de ingangsopening(en) en de exacte plek en omstandigheden van de verblijfsplaats. Met deze informatie is het mogelijk om een maatwerkplan op te stellen, gericht op het behoud van de functie.

De visuele inspectie vindt stapsgewijs plaats in de minst gevoelige periode van gebouwbewonende soorten. Dit gebeurt tijdens de ontmoediging, of eerder ten behoeve van het maatwerkplan. De aanwezigheid van een verblijfplaats wordt niet uitgesloten bij het ontbreken van sporen aan de buitenkant van een gebouw. Indien aan de buitenzijde van een gebouw geen uitwerpselen worden gevonden, worden geschikte openingen in verschillende stappen nader bekeken. Een geschikte opening wordt altijd gedetailleerd onderzocht en afhankelijk van de plek met een endoscoop en/of met een zaklamp bekeken.

Openingen worden eerst kort belicht met een zaklamp. Vervolgens worden openingen met behulp van een endoscoop die is voorzien van een camera voorzichtig verder geïnspecteerd. Met behulp van een endoscoop kan een gebouw tot een diepte van 1,5 meter vanaf de opening worden geïnspecteerd. Indien het mogelijk is, zoals bijvoorbeeld bij dakpannen of loodflappen, wordt geïnspecteerd door de plek voorzichtig open te maken. Het verblijf wordt daarbij altijd in de oorspronkelijke staat gehouden. Het openmaken bestaat enkel uit het optillen van een dakpan of loodflap, er vinden geen destructieve handelingen plaats. Ook bij het onderzoek naar mest vindt geen vernieling plaats. De verblijfplaats blijft dus te allen tijde intact.

Indien de verblijfplaats toch niet volledig te inspecteren is met de beschreven middelen, dus indien geen dieren en/of sporen worden aangetroffen binnen de reikwijdte van de endoscoop, dan wordt de plek uit voorzorg als geschikte verblijfplaats aangemerkt. De aanwezigheid van een verblijfplaats wordt dan ook niet uitgesloten bij het ontbreken van sporen op basis van de inspectie. Het ontbreken van enige sporen duidt er echter wel dat een gebouw hooguit incidenteel gebruikt wordt.

Een overzicht van de onderzoeksmethodiek van de visuele inspecties is opgenomen in paragraaf 4.4.1 en 5.6 van het SMP Eindhoven Geldrop.

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

Door het uitvoeren van de ruimtelijke ingrepen (zie 2.1) aan gebouwen en woningen, kunnen nesten, rust- en voortplantingsplaatsen van de aangevraagde soorten beschadigd of vernield worden en kunnen individuen van de aangevraagde vleermuissoorten verstoord worden. Dit zijn overtredingen van de bepalingen zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, artikel 3.5, tweede en vierde lid, en artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb.

De voorgenomen activiteiten hebben impact op de gevel, de dakrand, het dak en de kelder. De huismus en gierzwaluw kunnen onder de daken/dakranden broeden en de huiszwaluwen kunnen nesten maken tegen de gevel onder de dakrand. Vleermuizen kunnen hun verblijfplaats hebben in de gevel, via gaten en kieren in (spouwmuur)ruimtes en onder daken/dakranden, onder pannen, zolders en achter demontabele delen als betimmeringen, boeiboorden en loodflappen. De steenmarter houdt zich graag op in de gevel, te bereiken via kieren of gaten in de buitenmuur. De soort heeft een voorkeur voor oude opstallen en schuren.

Het opzettelijk doden (artikel 3.1, lid 1, artikel 3.5, lid 1 en artikel 3.10, lid 1a van de Wnb) en verstoren (artikel 3.1, lid 4 en artikel 3.5, lid 2, van de Wnb) wordt voorkomen door zoveel mogelijk buiten de kritische periode van de betreffende soort(en) te werken en, indien nodig, ontmoedigingsmaatregelen te treffen. Indien de aanwezigheid van beschermde soorten met verblijven niet kan worden uitgesloten (geschikte woning), wordt uitgegaan van de aanwezigheid (worst-case scenario). Het verstoren van de gebouwbewoners bij het ontmoedigen wordt ook gezien als overtreding van verbodsbepalingen, ook al is dit juist een mitigerende maatregel gericht op het voorkomen van het doden van dieren.

Het verlies van verblijfplaatsen (vleermuizen en andere soorten) en nesten (broedvogels) is veelal niet te voorkomen. De negatieve effecten zullen daarom gemitigeerd worden door alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden (natuurinclusieve renovatie, verduurzaming en nieuwbouw). Om de staat van instandhouding van de betreffende soorten te garanderen, worden daarnaast voor alle woningen waar sprake is van renovatie en verduurzaming standaard verblijfplaatsen gemaakt voor gebouwbewonende soorten. Indien sprake is van een bijzondere verblijfsfunctie (bijvoorbeeld kraamkolonie vleermuizen) zal geen generieke mitigatie plaatsvinden, maar mitigatie op basis van maatwerk.

2.4 Alternatievenafweging

Alternatieve locatie/inrichting/uitvoering

De technische staat van de woning kan zodanig zijn dat renovatie nodig is om de woning te laten voldoen aan de technische/energetische eisen van deze tijd. De woningen zijn bijvoorbeeld onvoldoende geïsoleerd, waardoor er in de huidige situatie veel energieverlies optreedt. Renovatie en isolatie van deze woningen is dus nodig. Bij het vervangen van een dak of het aanbrengen van spouwmuurisolatie is vaak geen mogelijkheid tot behoud van (alle) aanwezige rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten. Echter, wanneer geen renovatie van deze woningen wordt uitgevoerd, zullen de woningen op termijn onbewoonbaar worden voor de mens. Uiteindelijk zal dit leiden tot sloop van de woningen. Het alternatief van niets doen (niet renoveren) leidt daarmee dus ook tot het permanente verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, vogels en grondgebonden zoogdieren. Hierdoor zijn er op de locatie van de gesloopte woningen gedurende een langere periode geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor soorten

aanwezig. Woonbedrijf zal dus op termijn alle woningen renoveren of slopen waarbij dat nodig is omwille van bouwtechnische en/of energetische doelstellingen. Tussendoor zal ook onderhoud plaatsvinden. Deze handelingen kunnen niet op een andere plek worden uitgevoerd. Het betreft werkzaamheden aan bestaande woningen en dat is locatie gebonden. Wat betreft de renovatie of sloop van woningen is niets doen dus geen geschikt alternatief, ook kan de renovatie of sloop van woningen niet op alternatieve locaties plaatsvinden.

Alternatieve fasering

De gekozen werkwijze van het SMP, waarbij in elke te renoveren woning verblijfmogelijkheden voor gebouwbewonende soorten worden geplaatst zorgt ervoor dat de tijd zonder verblijfplaatsen in een gebouw tot een minimum wordt beperkt. Door de gekozen inrichting, werkwijze en planning (waar mogelijk buiten kwetsbare periodes en anders na ontmoediging) wordt schade aan de beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen. De meerwaarde van deze aanpak zit hem in het feit dat er meer verblijfplaatsen voor de betreffende soorten aangebracht worden dan dat er vanuit de wetgeving noodzakelijk is. Hierbij wordt ook naar de omgeving van een gebouw gekeken zover deze relevant is voor een soort. Om te zorgen dat binnen de actieradius van de soort altijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen zijn, is gekozen voor een indeling en aanpak per salderingsgebied. Per salderingsgebied wordt elk jaar de balans opgemaakt (voldoende voorzieningen) en gepland. Hiervoor wordt een aparte boekhouding opgezet en bijgehouden. In de salderingsboekhouding wordt bijgehouden hoeveel alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd moeten worden en hoeveel er gerealiseerd zijn. Hierdoor wordt inzichtelijk of er een plus of een tekort aan verblijfplaatsen is gerealiseerd binnen een SMP-zone. Voor een salderingsgebied geldt dat er maximaal 25% van de woningen tegelijkertijd natuurvrij gemaakt mogen worden (Bijlage G van het SMP Eindhoven Geldrop).

Met deze aanpak wordt het tijdelijke verlies van 'woonruimte' voor de betreffende soorten afdoende gemitigeerd. Een individuele aanpak met reguliere ontheffingen zorgt daarentegen voor een hogere regeldruk bij het bevoegd gezag én verschaft minder mogelijkheden op het gebied van bescherming en mitigatie van soorten. Een generieke en gebiedsgerichte aanpak zoals het SMP is dus wenselijk.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.5 Belang van de aanvraag

De ontheffing is gevraagd op grond van de onderstaande belangen:

- Volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- Ter bescherming van flora of fauna.

Volksgezondheid of de openbare veiligheid

De renovatie van woningen en de sloop van oude woningen met vervangende nieuwbouw zijn een onlosmakelijk onderdeel van de reguliere en gangbare bedrijfsvoering van woningbouwcorporaties. De geplande levensduur van veel woningen is vaak al verstreken en de woningen voldoen daarmee niet meer aan de huidige bouwvoorschriften op het gebied van isolatie en binnenklimaat. Dit betreft zowel een vaak versleten en verweerde buitenschil, alsmede de voorzieningen binnenin. Vergaande renovatie of sloop en nieuwbouw zijn dan de enige oplossingen. Dit is op de meeste huurwoningen in Nederland van toepassing en geldt niet specifiek voor het woningbezit van Woonbedrijf.

De situatie van te renoveren of te slopen woningen voldoet zonder aanpak niet aan de huidige kwaliteitseisen voor binnenklimaat volgens vigerende landelijke normen zoals het Bouwbesluit 2012. De woningen zijn vaak slecht geïsoleerd, zonder kwalitatief luchtverversingssysteem en er is in veel gevallen sprake van vochtintrede via kozijnen, gevels en schoorstenen. Door de grote

temperatuurverschillen, beperkte isolatie en te veel vocht in de woningen ontstaat condensatie en schimmelvorming, wat het binnenklimaat voor bewoners verslechterd. Dit is een landelijk erkend probleem bij alle niet goed geïsoleerde of gebrekkig na-geïsoleerde woningen. Daarmee is het ook een speerpunt bij diverse, mede door de rijksoverheid betrokken, akkoorden zoals het Lente-Akkoord Energiezuinige Nieuwbouw. Dit akkoord betreft het terugdringen van energieverbruik, maar met dit convenant wordt ook beoogd “om energiereductie in de nieuwbouwproductie te combineren met wensen van de consument/eindgebruiker, zoals comfort, gezond binnenklimaat, energielastenverlaging en waardevermeerdering”. Daarnaast is het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid.

Woningbouwcorporaties streven naar een beleid waarbij woningen tijdig worden gecontroleerd op kwaliteit. Op basis daarvan wordt beoordeeld of het noodzakelijk is een woning/complex van woningen te renoveren of te slopen. De woningen worden in principe gerenoveerd, maar worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw wanneer deze in dermate slechte staat zijn en niet tot op de huidige en toekomstige wooneisen opgewaardeerd kunnen worden. In deze gevallen is renoveren geen duurzame oplossing meer. De aan te pakken woningen zijn veelal letterlijk opgebruikt; als er niet snel iets gedaan wordt dan komen de woningen in dusdanige vervallen staat dat de woningen een gevaar voor de openbare veiligheid vormen. Dakpannen kunnen van het dak waaien, gevelpanelen die loshangen en vervolgens weg kunnen waaien, dakgoten die verzakken, enzovoort. Bovendien zorgt het isoleren van woningen op grote schaal voor de vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee voor een reductie van de CO₂-uitstoot, waarmee het bijdraagt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee ook de volksgezondheid.

Door de grootschalige woningverbetering zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. Door isolatie van woningen en het verbeteren van de ventilatie kunnen enerzijds de energielasten sterk verlaagd worden en anderzijds het comfort en het binnenmilieu verbeterd worden. Het project draagt daarmee bij aan de verbetering van de volksgezondheid door de positieve invloed op de leefbaarheid zowel binnen als buiten de woning.

Renovatie of sloop met nieuwbouw zorgt voor een duurzamer woningbestand met energiezuinige woningen. De opwekking van energie gaat namelijk gepaard met uitstoot van onder andere CO₂. Deze uitstoot geeft aanleiding tot klimaatverandering, met negatieve effecten voor het leefklimaat tot gevolg. Klimaatverandering kan namelijk leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- Zeespiegelstijging met risico op overstromingen verzilting;
- Vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- Beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- Toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- Bedreiging van de energievoorziening.

Een belangrijk doel van de grootschalige woningverbetering, het verduurzamen van bestaande bebouwing of het vervangen van oude woningen door energiezuiniger woningen, is het terugdringen van energieverbruik door het verhogen van de isolatie van bestaande woningen of door de bouw van energiezuinigere woningen en daarmee het verlagen van het energielabel. Hiermee wordt bijgedragen aan een verminderd energieverbruik en wordt de uitstoot van CO₂ gereduceerd, met gunstige effecten op het milieu en volksgezondheid tot gevolg.

Door de omvang van het woningbezit van Woonbedrijf in de provincie Noord-Brabant dragen renovatie en nieuwbouw substantieel bij aan een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee een reductie in CO₂-uitstoot. Vanwege veranderingen in het klimaat en de eindigheid van fossiele brandstoffen, is er een groot belang bij het besparen van energie. Een reductie in de uitstoot van CO₂ en daarmee het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering is dan ook essentieel in

het kader van klimaatmitigatie en dient een groot maatschappelijk belang, onder andere op het vlak van veiligheid en natuurbescherming.

Ter bescherming van flora of fauna

De nadelige effecten van het broeikaseffect zijn divers, zonder maatregelen om de effecten een halt toe te roepen dan wel te minimaliseren zullen de consequenties voor veel dieren en planten een desastreuze uitwerking hebben met in het ergste geval het (lokaal) uitsterven van soorten tot gevolg. Iets wat nu ook al plaatsvindt. Door het klimaatprobleem bij de bron aan te pakken (vermindering uitstoot broeikasgassen) kunnen hier op den duur velerlei soorten baat bij hebben. Een reductie in de uitstoot van CO₂ draagt bij aan het mitigeren van deze klimaatproblemen.

Het Woonbedrijf zorgt er met het SMP voor dat er altijd genoeg verblijfplaatsen zijn tijdens de woningverbeteringen voor zover de betreffende soorten in de betreffende wijk voorkomen. Het realiseren van de verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zorgt ervoor dat het Woonbedrijf actief een bijdrage levert aan de biodiversiteit. Hierbij worden meer maatregelen getroffen dan noodzakelijk vanuit individuele plannen en projecten. Met deze strategie wordt een extra bijdrage geleverd aan de lokale en regionale instandhouding van populaties gebouwbewonende soorten.

Door de onderhouds- en renovatiewerkzaamheden (bijvoorbeeld na-isolatie) van de gebouwen in het plangebied op projectmatige wijze uit te voeren, is er zicht op de maatregelen die worden uitgevoerd. De nodige mitigerende maatregelen worden getroffen en er is effectieve handhaving mogelijk. De mitigerende maatregelen zijn zowel generiek als specifiek. Zo wordt voor (kraam)kolonies en winterverblijfplaatsen van vleermuizen ook systematisch gemitigeerd op basis van maatwerk. Door de renovatiewerkzaamheden in het SMP uit te voeren, is op deze wijze ook voor dit aspect sprake van het belang bescherming van flora en fauna.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen voldoende onderbouwd zijn om de ontheffing te kunnen verlenen.

2.6 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding

In het SMP Eindhoven Geldrop staat beschreven op welke wijze er binnen het plangebied een meerwaarde wordt gecreëerd voor de soorten en met welke maatregelen een positieve impuls wordt gegeven aan een gunstige en duurzame staat van instandhouding van de soorten.

In hoofdstuk 4 van het SMP Eindhoven Geldrop is uitgewerkt op basis van welke stappen de bescherming van soorten tijdens en na de werkzaamheden is geborgd. Er is een stappenplan voor sloop, renovatie en verduurzaming voor woningen en een stappenplan voor onderhoud aan woningen.

▪ **Stappenplan sloop, renovatie en verduurzaming (SMP Eindhoven Geldrop § 4.1.1)**

Vooraf aan elk project bepaald de projectleider wie welke acties moet uitvoeren en wanneer. Het onderstaande stappenplan wordt gevolgd in het geval van zware werkzaamheden zoals renovatie, verduurzaming en/of sloop.

Fase	Actie	Door	Paragraaf
Vorbereiding	Bepalen kans op effecten (indien nodig)	Ecoloog	§ 4.2.1
	Bepalen (mogelijke) aanwezigheid beschermde soorten: bureau- en kwantitatief/kwalitatief onderzoek	Ecoloog	§ 4.2.2
Opstellen ecologisch uitvoeringsplan Zie ook § 3.4.2 en bijlage F	Plannen en vastleggen projectuitvoering buiten kwetsbare periode (indien mogelijk)	Projectleider en ecofoon	§ 4.3.1
	Bepalen/beschrijven ontmoedigingsmaatregelen (indien nodig)	Projectleider en ecofoon	§ 4.3.2
	Bepalen mitigatietaakstelling	Ecoloog	§ 4.3.3
	Uitwerken mitigatie in natuurinclusief ontwerp (in constructie woning of in bouw voorzieningen)	Ecoloog in overleg projectleider, ketenpartner en architect	§ 4.3.4
	Goedkeuren uitvoeringsplan (voor maatwerk)	Projectleider en bevoegd gezag	§ 4.3.5
	Registratie mitigatie in salderingsboekhouding	Ecoloog en/of SMP-coördinator	§ 4.3.6
Projectuitvoering	Visuele inspectie en ontmoediging (indien nodig)	Ecoloog en ketenpartner	§ 4.4.1
	Opstellen en ondertekenen natuurvrij verklaring	Ecoloog	§ 4.4.2 / 3.4.4
	Realisatie mitigatie voorzieningen	Ecoloog en ketenpartner	§ 4.4.3

▪ **Stappenplan onderhoudswerkzaamheden (SMP Eindhoven Geldrop § 4.1.2)**

Onderhoudswerkzaamheden zijn – onder voorwaarden – vrijgesteld van natuurinclusieve mitigatie omdat daar wordt ingezet op behoud van verblijfplaats. Het gaat hierbij om lichte werkzaamheden, onder de voorwaarde dat (potentiële) verblijfplaatsen toegankelijk blijven en niet worden verstoord (zie 2.1). Als dit het geval is wordt onderstaand stappenplan gehanteerd.

Fase	Actie	Door	Paragraaf
Vorbereiding	Bepalen kans op effecten (indien nodig)	Ecoloog	§ 4.2.1
	Bepalen (mogelijke) beschermde soorten	Ecoloog	§ 4.2.2
Opstellen uitvoeringsplan Zie ook § 3.4.2 en bijlage F	Plannen en vastleggen projectuitvoering buiten kwetsbare periode (indien mogelijk)	Projectleider en ecofoon	§ 4.3.1
	Bepalen/beschrijven ontmoedigingsmaatregelen (indien nodig)	Projectleider en ecofoon	§ 4.3.2

▪ **Vorbereiding (SMP Eindhoven Geldrop § 4.2)**

De voorbereiding bestaat uit bureauonderzoek en aanvullend veldonderzoek. Het bureauonderzoek bestaat uit het bepalen van de kans op negatieve effecten op gebouwbezonende soorten en uit het bepalen van welke soorten er (mogelijk) kunnen voorkomen.

Bepalen kans op effecten (SMP Eindhoven Geldrop § 4.2.1)

De kans op negatieve effecten op gebouwbezonende soorten wordt bepaald aan de hand van de onderstaande gegevens die door de projectleider en ketenpartner aan de ecofoon worden aangeleverd:

- Exacte beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden (voor zover mogelijk);
- Tekeningen van de nieuwe situatie;
- Beschrijving van eventuele effecten van werkzaamheden zoals geluid, trillingen, etc.;
- Planning, inclusief eventuele uitloopmogelijkheden.

Bepalen kans op soorten SMP Eindhoven Geldrop § 4.2.2)

Vervolgens wordt er door de ecofoon bepaald welke soorten er (mogelijk) voor kunnen komen. Dit is het geval indien:

- Een woning geschikt is voor gebouwbezonende soorten (vleermuizen, huismus, gierzwaluw, huiszwaluw, steenmarter en overige broedvogels);
 - Geschikt is gedefinieerd als hoge of middelhoge kans en ongeschikt als een lage kans (op basis van geschiktheidsmodel);
 - Voor massa-winterverblijven van vleermuizen zijn alle grotere gebouwen (flats, kantoren en appartementencomplexen) mogelijk geschikt, tenzij uit onderzoek blijkt dat deze functie ter plaatse ontbreekt;
- Als de woning verblijven herbergt van gebouwbezonende vleermuissoorten, huismus, gierzwaluw, huiszwaluw en/of steenmarter op basis van:
 - Waarnemingen van verblijfplaatsen die in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) zijn opgenomen;
 - De resultaten van eventueel aanvullend veldonderzoek dat eerder heeft plaatsgebonden;
 - De toekomstige resultaten van de monitoring die uitgevoerd wordt in het kader van het SMP;
 - Eventuele andere verspreidingsdata (voor zover beschikbaar).

Op de projectlocaties vindt na het bureauonderzoek ook aanvullend veldonderzoek plaats, gericht op het vaststellen van bijzondere verblijfsfuncties (kwalitatief onderzoek). Dit geldt niet voor de vijf monitoringsprojecten. Voor deze projecten geldt dat er aanvullend veldonderzoek conform de landelijke onderzoeksprotocollen en kennisdocumenten is uitgevoerd (kwantitatief onderzoek).

▪ **Opstellen ecologische uitvoeringsplan (SMP Eindhoven Geldrop § 4.3)**

Het natuurvriendelijk en natuurinclusief werken (mitigatie in ruime zin) zal per project worden uitgewerkt en vastgelegd in een ecologisch uitvoeringsplan. Op deze manier weten alle partijen hoe de werkwijze van het SMP gewaarborgd is in het specifieke project. In het ecologisch uitvoeringsplan worden standaard diverse relevante zaken uitgewerkt per project.

Voor de uniformiteit wordt gewerkt met een template met de volgende inhoudsopgave:

- De relevante beschermde soorten (geschiktheid, wel of geen maatwerk);
- Maatregelen in het kader van natuurvriendelijk werken;
 - Periode van werken;
 - Ontmoedigingsmaatregelen;
- Natuurinclusief renoveren, verduurzamen en bouwen;
 - Mitigatietaakstelling;

- Mitigatiemaatregelen;
- Natuurinclusief ontwerp (Belangrijk is hierbij dat achteraf te herleiding is welke maatregelen op welke plek aanwezig zijn. Dit zal gedaan worden door middel van foto's, tekeningen en/of beschrijving);
- Aanwezigheid van uitwijkmogelijkheden (andere woningen die geschikt zijn als verblijf, op basis van het geschiktheidsmodel) binnen 500 meter van het projectgebied;
- Samenvatting voor de aannemer;
- De onderzoeksrapportage van het kwalitatieve onderzoek (als bijlage bij het ecologisch uitvoeringsplan).

▪ *Plannen project buiten kwetsbare periode (SMP Eindhoven Geldrop § 4.3.1)*

Door werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes uit te voeren kunnen veel nadelige effecten voorkomen worden. Indien mogelijk wordt daarom de projectuitvoering uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van de soort(en) in kwestie.

In de kwetsbare periode worden geen werkzaamheden uitgevoerd, tenzij voorafgaand mitigerende maatregelen zijn genomen ('nee, tenzij' beginsel). Buiten de kwetsbare periode kunnen werkzaamheden uitgevoerd worden met mitigerende maatregelen ('ja, mits' beginsel). De voorkeursperiode voor het uitvoeren van werkzaamheden of het ongeschikt maken van gebouwen (ontmoedigen) is september-oktober. De kwetsbare periode per soort is opgenomen in bijlage C van het SMP Eindhoven Geldrop.

Bepalen ontmoediging (SMP Eindhoven Geldrop § 4.3.2)

Bij de lichte werkzaamheden 'schilderwerk buiten' en 'gevelreiniging' (zie 2.1) wordt rekening gehouden met de plaatsing van steigers en steigerdoek. Hierdoor wordt obstakelvorming voor in- en uitvliegende vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen voorkomen. Daarnaast worden er geen gaten en kieren gedicht. Voor de lichte werkzaamheden 'schilderwerk buiten' en 'gevelreiniging' is ontmoediging van verblijfplaatsen niet nodig.

Om voor renovaties, verduurzaming en/of sloop te kunnen werken, worden vleermuizen zodanig ontmoedigd dat ze de betreffende woningen (tijdelijk) verlaten. De ontmoediging wordt bepaald en begeleid door de betrokken ecologische begeleider en wordt beschreven in het ecologisch uitvoeringsplan. Bij het ontmoedigen voor vleermuizen wordt rekening gehouden met de volgende zaken:

- Ontmoediging vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes (winterrust en kraamperiode);
- De begeleidend ecooloog bepaalt de best passende methode voor het ontmoedigen, uitvoeren en controleren. De voorkeursmethode bestaat uit het afdichten van openingen in combinatie met exclusion flaps. Bij sloop kan gekozen worden om woningen onder ecologische begeleiding te strippen op een dusdanige manier dat vleermuizen de kans krijgen om weg te gaan.
- (Mogelijke) verblijfplaatsen worden tijdig, minimaal drie dagen, voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt of ontoegankelijk gemaakt bij weersomstandigheden zoals voorgeschreven door het Vleermuisprotocol.
- Drie tot vijf dagen na het ongeschikt maken vindt er een controle plaats van de ontmoediging door de begeleidend ecooloog, bij weersomstandigheden zoals voorgeschreven door het Vleermuisprotocol. Na eventueel herstel van de ontmoedigingsmaatregelen, vindt de definitieve vrijgave plaats, waarna de werkzaamheden mogen starten.
- Na vrijgave kan besloten worden om de verblijfplaatsen definitief dicht te zetten om herkolonisatie te voorkomen.

Om voor renovaties, verduurzaming en/of sloop te kunnen werken, worden ook gierzwaluwen, huismussen, huiszwaluwen en overige broedvogels zodanig ontmoedigd dat ze de betreffende woningen (tijdelijk) verlaten. De ontmoediging wordt bepaald en begeleid door de betrokken ecologische begeleider en wordt beschreven in het ecologisch uitvoeringsplan. Bij het ontmoedigen voor vogels wordt rekening gehouden met de volgende zaken:

- Ontmoediging vindt plaats buiten de meest kwetsbare periode (voortplantingsperiode);
- Het ontmoedigen of ontoegankelijk maken wordt minimaal drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd;
- De begeleidend ecooloog bepaalt de best passende methode voor het ontmoedigen, uitvoeren en controleren. De voorkeursmethode bestaat uit het werken met spouwborstels in combinatie met exclusion voorzieningen. Bij sloop kan gekozen worden om woningen onder ecologische begeleiding te strippen op een dusdanige manier dat vogels de kans krijgen om weg te gaan.

Om voor renovaties, verduurzaming en/of sloop te kunnen werken, worden ook steenmarters zodanig ontmoedigd dat ze de betreffende woningen (tijdelijk) verlaten. De ontmoediging wordt bepaald en begeleid door de betrokken ecologische begeleider en wordt beschreven in het ecologisch uitvoeringsplan. Bij het ontmoedigen voor steenmarter wordt rekening gehouden met de volgende zaken:

- Ontmoediging vindt plaats buiten de meest kwetsbare periode (voortplantingsperiode);
- Het ontmoedigen of ontoegankelijk maken wordt minimaal drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd;
- De begeleidend ecooloog bepaalt de best passende methode voor het ontmoedigen, uitvoeren en controleren. De voorkeursmethode bestaat uit het afsluiten van verblijfplaatsen. Bij sloop kan gekozen worden om woningen onder ecologische begeleiding te strippen op een dusdanige manier dat de steenmarter de kans krijgen om weg te gaan.

Bepalen mitigatietaak (SMP Eindhoven Geldrop § 4.3.3)

Bij sloop, renovatie en verduurzaming van woningen worden alternatieve verblijfplaatsen aangeboden. Dit geldt ook voor beheer en onderhoud als het niet mogelijk is om de verblijfplaatsen te behouden.

Voor alle woningen wordt de taakstelling voor nieuwe alternatieve verblijfplaatsen (mitigatietaak) bepaald. Daarbij geldt dat alle woningen ten minste een lage taakstelling (basistaakstelling) krijgen. Dat betekent dat ook woningen die eerder niet geschikt waren voor soorten, na de werkzaamheden wel een diversiteit aan verblijfplaatsen bieden. Dit is één van de belangrijkste onderdelen die zorgen voor een substantiële meerwaarde voor de soorten (ten opzichte van de wettelijke eisen) op de lange termijn.

Basistaakstelling (lage taakstelling voor gierzwaluw, huismus en vleermuizen:

Soort	Type verblijf	Taakstelling grondgebonden woning	Taakstelling duplexwoning ⁵	Taakstelling appartement met 3 tot 5 woonlagen	Taakstelling flat/woontoren met tenminste 5 woonlagen
Gierzwaluw	Nestplek	0,5 per woning	0,25 per duplexwoning	3 per app. blok	3 per gebouw
Huismus	Nestplek	0,25 per woning	0,1 per duplexwoning	3 per app. blok (binnen eerste 3 woonlagen)	3 per gebouw (binnen de eerste 3 woonlagen)
Vleermuizen	Klein zomer/najaarsverblijf tot 10 dieren	0,1 per woning	0,05 per duplexwoning	3 per app. blok	3 per gebouw
	Groot zomer/najaarsverblijf tot 25 dieren	0,1 per woning	0,05 per duplexwoning	1 per app. blok	2 per gebouw
	Kraamverblijf	0,1 per woning	0,05 per duplexwoning	1 per app. blok	1 per gebouw
	Massawinterverblijf	n.v.t	n.v.t.	Geen	1 per gebouw

Voor alle woningen die volgens het geschiktheidsmodel als geschikt zijn bevonden voor (een van) de beschermde gebouwbewonende soorten geldt dat deze een hoge taakstelling (plustaakstelling) krijgen.

Plustaakstelling (hoge taakstelling) voor gierzwaluw, huismus en vleermuizen:

Soort	Type verblijf	Taakstelling grondgebonden woning	Taakstelling duplexwoning ⁶	Taakstelling appartement met 3 tot 5 woonlagen	Taakstelling flat/woontoren met tenminste 5 woonlagen
Gierzwaluw	Nestplek	1 per woning	0,5 per duplexwoning	6 per app. blok	6 per gebouw
Huismus	Nestplek	0,5 per woning	0,25 per duplexwoning	6 per app. blok (binnen eerste 3 woonlagen)	6 per gebouw (binnen de eerste 3 woonlagen)
Vleermuizen	Klein zomer/najaarsverblijf tot 10 dieren	0,3 per woning	0,15 per duplexwoning	6 per app. blok	6 per gebouw
	Groot zomer/najaarsverblijf tot 25 dieren	0,1 per woning	0,05 per duplexwoning	1 per app. blok	2 per gebouw
	Kraamverblijf	0,1 per woning	0,05 per duplexwoning	1 per app. blok	2 per gebouw
	Massawinterverblijf	n.v.t	n.v.t.	1 per app. blok	2 per gebouw

Maatwerk maatregelen:

Bij de aanwezigheid van een bijzondere verblijfsfunctie en/of soort wordt het natuurinclusief ontwerp maatwerk. Bij maatwerk wordt een alternatievenafweging opgesteld waarbij wordt nagegaan of het mogelijk is om het betreffende verblijf te behouden. Met een beperkte ontwerpaanpassing is dit vaak goed mogelijk. Indien het in de huidige vorm niet mogelijk is om de maatwerk verblijfplaatsen te behouden, zal de ecooloog samen met de ketenpartners op dezelfde locatie in de woning of het gebouw een vergelijkbare maatwerk voorziening laten realiseren, voor zover geen sprake is van sloop. In het geval van sloop zal een vergelijkbare verblijfplaats in de buurt van de locatie gerealiseerd worden. Daarbij is het van belang dat deze verblijfplaats direct beschikbaar is voor de functie waar het verloren verblijf voor diende. Dus bijvoorbeeld gereed ruim voor het winterseizoen in het geval van een massawinterverblijfplaats. Het alternatieve verblijf dient qua omvang plaats te bieden aan ten minste het huidige aantal in het oorspronkelijke verblijf aanwezige dieren. Onder bijzondere verblijffuncties wordt verstaan:

- Alle kraamkolonies gevonden in de nulmeting, op basis van historische data of vastgesteld bij inspecties;
- Alle massawinterverblijfplaatsen gevonden in de nulmeting, op basis van historische data of vastgesteld bij inspecties;
- Alle verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis;
- Alle verblijfplaatsen van de laatvlieger;
- Kolonies van gierzwaluwen met ten minste 10 actuele nesten per woningblok (rijwoningen), wooncomplex of binnen een straal van 25 meter rondom een nestplaats;
- Alle nesten van broedende huiszwaluwen in het projectgebied;
- Kolonies van huismussen met ten minste 10 actuele nesten per woningblok (rijwoningen), wooncomplex of binnen een straal van 25 meter rondom een nestplaats;
- Verblijfplaatsen van steenmarter.

Ook wordt bij maatwerk, als er sprake is van een bijzondere verblijfsfunctie, de aanwezigheid van uitwijkmogelijkheden (andere woningen die geschikt zijn als verblijf, op basis van het geschiktheidsmodel) binnen 500 meter van het projectgebied in beeld gebracht. Daarnaast wordt een alternatievenafweging opgesteld waarbij wordt nagegaan of het mogelijk is om het betreffende verblijf te behouden. Het ontwerp, of het behoud, van het verblijf wordt uitgewerkt en vastgesteld in het ecologisch uitvoeringsplan.

Generieke maatregelen:

In alle gevallen waar de aanwezigheid van een bijzondere verblijfsfunctie en/of soort kan worden uitgesloten wordt aan de hand van de voorgenomen werkzaamheden het ontwerp natuurinclusief gemaakt. Het gaat hierbij bij voorkeur om maatregelen in de gebouwconstructie zelf door gebruik te maken van loze ruimten. Alleen als dit echt niet mogelijk is, worden inbouwkasten gebruikt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de Mitigatiecatalogus. De Mitigatiecatalogus is een levend document en wordt regelmatig, in ieder geval tweejaarlijks, aan de hand van resultaten en bevindingen van monitoringsonderzoeken geüpdatet. Uitgangspunt is dat de maatregel zo natuurinclusief mogelijk is en als bewezen in de catalogus is opgenomen. Dit wordt uitgewerkt in het uitvoeringsplan, zodat het voor alle betrokkenen duidelijk is wat er moet gebeuren.

De verschillende type alternatieve verblijven zijn per soort uitgewerkt (Mitigatiecatalogus). Het gaat daarbij zowel om (duurzame) generieke maatregelen als een set van voorbeelden voor maatwerkoplossingen bij bijzondere verblijfsfuncties. Een keuze van een bepaalde maatregel is afhankelijk van vele factoren zoals soort, constructie, werkzaamheden, type verblijfplaats etc. Om deze reden moet een keuze voor een specifieke maatregel altijd genomen worden door een ecooloog. Er is een sterke voorkeur voor natuurinclusieve maatregelen in gebouwen (constructie) en dan liefst

behoud van bestaande verblijfplaatsen. Daarmee de grootste kans op succes (acceptatie door beschermde soorten). Second best is de realisatie van natuurinclusieve verblijfsruimten in de gebouwconstructie waarbij vrije ruimten slim worden benut (maatwerk) de voorkeur. Indien dit niet mogelijk is, dan wordt teruggevallen op prefab maatregelen, waarbij inbouw prevaleert boven opbouw.

Afweging en keuzevorming van maatregelen:

De betrokken ecologisch begeleider/ecoloog zorgt voor:

- Een juiste keuze van maatregelen uit de Mitigatiecatalogus;
- Een juiste ruimtelijke verdeling van de maatregelen;
- De noodzaak van tijdelijke mitigatie.

Clusteren vervangende verblijfplaatsen:

Het is toegestaan om de voorzieningen 'te clusteren' binnen de betrokken woningen, zolang de totale mitigatietaakstelling wordt bereikt. In veel gevallen is dit zelfs wenselijk om zo de meest optimale locatie te gebruiken (bijvoorbeeld kopgevel bij rijwoningen). Hierbij wordt wel rekening gehouden worden met de ecologische vereisten van de soort. Het uitgangspunt blijft dat alle woningen geschikt worden gemaakt voor bewoning van huismus, gierzwaluw en vleermuizen, met behoudt van voldoende variatie.

Tijdelijke vervangende verblijfplaatsen:

Bij het ongeschikt maken van woningen (tijdens werkzaamheden) wijken beschermde soorten doorgaans uit naar reeds bekende verblijfplaatsen in het netwerk. Hierbij wordt doorgaans de voorkeur gegeven aan reeds bestaande plekken ten opzichte van tijdelijke mitigatievoorzieningen. Tijdelijke mitigatievoorzieningen worden in veel gevallen niet gebruikt. Door gefaseerd te werken, wordt ervoor gezorgd dat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in de omgeving van huidige verblijfplaatsen. Daarnaast wordt in een salderingsgebied maximaal 25% van de woningen tegelijkertijd natuurvrij gemaakt. Door natuurinclusief te renoveren, verduurzamen en bouwen wordt er tevens voor gezorgd dat er voldoende alternatieve verblijfplaatsen in het netwerk behouden blijven.

In sommige gevallen kan het echter noodzakelijk zijn om aan het begin van de looptijd van het SMP extra tijdelijke mitigatievoorzieningen te plaatsen. Dit is het geval als:

- Bijzondere verblijffuncties aanwezig zijn;
- De locatie geïsoleerd ligt;

- Er geen bebouwing in de directe omgeving (afstand op basis van het kennisdocument van de betreffende soort) aanwezig is die geschikt is als verblijfplaats voor beschermde gebouwbewonende soorten;
- Er een heel groot deel van de wijk (> 50%) in één keer, maar gefaseerd, onderhanden wordt genomen.

Goedkeuring uitvoeringsplan (SMP Eindhoven Geldrop § 4.3.5)

Uitvoeringsplannen voor maatwerk worden apart ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. Pas na goedkeuring start projectuitvoering met het ontmoedigen (natuurvrij maken), voor zover nodig en akkoord.

Salderingsboekhouding (SMP Eindhoven Geldrop § 4.3.5)

Alle mitigatie wordt geregistreerd in de salderingsboekhouding. Het gaat daarbij om het overzicht en planning van de verdwenen en nieuwe verblijfplaatsen per salderingsgebied. Deze boekhouding wordt periodiek geactualiseerd door de betrokken ecooloog en/of SMP-coördinator.

▪ **Projectuitvoering (SMP Eindhoven Geldrop § 4.4)**

Visuele inspectie en ontmoediging (SMP Eindhoven Geldrop § 4.4.1)

De betrokken ecooloog bepaalt voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden waar in het betreffende gebouw vogels en vleermuizen in de constructie kunnen verblijven, door middel van een visuele inspectie met een endoscoop. Het gaat daarbij om de woningen met de status van geschikt tot matig geschikt voor de betreffende soort. Dit wordt gedaan als een zogenaamde sleepnetmethode, om eventuele gemiste soorten toch nog aan te tonen.

Ook als bijzondere verblijfsfuncties al zijn aangetroffen in het gebouw waaraan werkzaamheden worden verricht, is een visuele inspectie van belang. De inspectie is in dat geval gericht op het opsporen van de ingangsoopening(en) en de exacte plek en omstandigheden van de verblijfplaats. De visuele inspectie vindt stapsgewijs plaats in de minst gevoelige periode van gebouwbewonende soorten. Dit gebeurt tijdens de ontmoediging, of eerder ten behoeve van het maatwerkplan. Alleen als het gebouw daadwerkelijk geschikt blijkt te zijn voor broedvogels en/of vleermuizen (aanwezigheid van toegankelijke verblijfsruimten op basis van visuele inspectie) én negatieve effecten niet kunnen worden voorkomen, is ontmoediging noodzakelijk. Tijdens de visuele inspectie kan ook direct gestart worden met de ontmoediging. Door te zorgen dat er geen vogels en/of vleermuizen aanwezig zijn tijdens de projectuitvoering, wordt voorkomen dat dieren gedood of verwond worden.

Ecologisch logboek:

Tijdens de werkzaamheden en bij de visuele inspectie (alleen bij bijzondere verblijven), ontmoedigingsmaatregelen en ecologische begeleiding worden de bevindingen door de projectleider vastgelegd in het ecologische logboek (doorlopend digitaal verslag) voor het betreffende project. Daarnaast dienen de nadere instructies, afspraken en omgang met afwijkingen schriftelijk te worden vastgelegd, inclusief foto's. Deze moeten na actualisatie direct worden gedeeld met de verantwoordelijke ketenpartners en projectleider om voldoende 'in control' te blijven. Het digitaal ecologisch logboek is beschikbaar ter inzage op verzoek van het bevoegd gezag. Om te zorgen voor uniformiteit wordt er in het ecologisch logboek gewerkt met een vast format:

- Algemene projectgegevens (adres, naam project, naam projectleider en ketenpartners);
- Begeleidend ecooloog en datum bezoek;
- Vastleggen Bevindingen
- Nadere instructies
- Vastleggen afspraken
- Eventuele omgang met afwijkingen ten opzichte van ecologisch uitvoeringsplan

- Foto's als bewijsmateriaal

Daarnaast wordt bij de projectuitvoering de locatie en het type van de gerealiseerde mitigatievoorzieningen per soort in de GIS-viewer gezet.

Natuurvrijverklaring (SMP Eindhoven Geldrop § 4.4.2)

Als alle eventueel aanwezige dieren de woning hebben kunnen verlaten, zal de begeleidend ecooloog de gebouwen binnen een project natuurvrij verklaren. Dit wordt verwerkt in een formele natuurvrijverklaring. Deze dient tevens als bewijs richting het bevoegd gezag dat het gebouw natuurvrij gemaakt is.

Startmelding (SMP Eindhoven Geldrop § 4.4.3)

Minimaal zeven dagen van tevoren zal de projectleider bij het bevoegd gezag de start van de werkzaamheden melden (startmelding).

▪ **Documentatie en verslaglegging (SMP Eindhoven Geldrop § 2.2.4)**

Tijdens de uitvoering van het SMP worden verschillende documenten en databases gebruikt en beheerd. Een aantal van deze documenten en databases worden met het bevoegd gezag (ODBN) gedeeld.

Overzicht documenten en databases:

Product SMP	Inhoud	Schaal niveau	Opsteller/ beheerder	Planning
Jaarlijkse projectenlijst	Overzicht van projecten die dat jaar worden uitgevoerd inclusief locatie en werkzaamheden.	Projecten	Coördinator SMP	Voor 1 januari naar ODBN Belangrijke wijzigingen worden tussentijds doorgegeven (indien gewenst)
GIS-viewer en database	GIS-kaarten	Plangebied	Coördinator SMP	Continu
Salderingsboekhouding	Excelbestand met actueel beeld van verlies van verblijfplaatsen en nieuwe verblijfplaatsen per salderingsgebied (woonwijk) van het afgelopen jaar	Plangebied en project	Coördinator SMP	Continu Voor 1 januari update opsturen naar ODBN
Uitvoeringsplan maatwerk	Concrete beschrijving en instructie van ontmoediging en natuurinclusief bouwen bij een bijzonder verblijf	Plangebied	Ecoloog en ter goedkeuring ODBN bevoegd gezag binnen 6 weken	Voorafgaand aan realisatie project
Uitvoeringsplan generiek	Concrete beschrijving en instructie van ontmoediging en natuurinclusief bouwen	Plangebied	Ecoloog	Voorafgaand aan realisatie project
Natuurvrij verklaring	Verklaring dat in het gebouw geen soorten meer verblijven	Plangebied	Ecoloog	Na afronding van de ontmoediging
Mitigatiecatalogus	Ontwerpeisen en functionaliteit mitigatiemaatregelen. ¹	Landelijk (in kader van alle SMP's)	Arcadis in samenwerking met Zoogdiervereiniging	Tenminste 2x per jaar actualisatie
Jaarverslag SMP	Resultaten met betrekking tot implementatie, mitigatie (generiek en maatwerk), lopend onderzoek en samenwerking partijen ter verantwoording uitvoering SMP	Plangebied	Coördinator SMP	Jaarlijks Oplevering 1 maart (opvolgend jaar)

▪ **Aanvullende voorschriften**

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Wij nemen in aanvulling op deze maatregelen extra voorschriften op:

Maatregelen:

- *Ongeschikt maken*: Bij het ongeschikt maken mag geen opschuimend en uithardend (vul)schuim gebruikt worden. Wij nemen dit voorschrift op om te voorkomen dat beschermde soorten vastkleven of verstrikt raken in het (vul)schuim of onverhoopt opgesloten worden.
- *Permanente vervangende verblijfplaatsen*: permanente vervangende verblijfplaatsen mogen enkel gerealiseerd worden in woningen of gebouwen die deel uitmaken van deze ontheffing en het onderliggende SMP. Wij nemen dit voorschrift op om de SMP-systematiek te borgen;
- *Verblijfplaatsen in spouwmuren*: als in de huidige situatie een potentiële verblijfplaats een toegankelijke en geschikte spouwmuur betreft, dan dient de vervangende verblijfplaats in de spouwmuren een minimale afmeting te hebben van 50 x 80 cm (b x h). Bij voorkeur wordt de verblijfplaats op een hoek van een gebouw gepositioneerd, zodat vleermuizen zich binnenin de verblijfplaats van de ene naar de andere gevelzijde kunnen verplaatsen. Wij nemen dit voorschrift op om de effectiviteit van vervangende verblijfplaatsen in spouwmuren te borgen.
- *Clusteren vervangende verblijfplaatsen*: het is toegestaan om vervangende verblijfplaatsen 'te clusteren' binnen de betrokken woningen en/of gebouwen, mits de totale mitigatietaakstelling wordt bereikt en er een ruimtelijke spreiding is van voorzieningen door het gehele projectgebied én indien de voorzieningen op geschikte locaties worden aangebracht. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de ecologie van de betreffende soort(en). Clustering van verblijfplaatsen is enkel mogelijk voor de soorten waarvan het bekend is dat deze in kolonies of met grotere groepen bij elkaar leven. Voor de clustering geldt een maximaal aantal verblijfplaatsen per woning/gebouw:
 - Vleermuizen: drie verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
 - Gierzwaluw: zes verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
 - Huismus: zes verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
- *Tijdelijke vervangende verblijfplaatsen*: tijdelijke vervangende verblijfplaatsen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente voorzieningen gerealiseerd en beschikbaar zijn, waarbij rekening dient te worden gehouden met de gewenningsperiodes conform de betreffende Kennisdocumenten en aangetroffen functie(s). Daarnaast mogen de tijdelijke voorzieningen pas verwijderd worden op het moment dat deze aantoonbaar niet in gebruik zijn door beschermde soorten. Het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen vindt plaats buiten de meest kwetsbare periodes van de betreffende soort(en). De kasten mogen enkel verwijderd worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige/ecoloog. Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat er te alle tijden voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn en dieren te alle tijden voldoende tijd krijgen om aan vervangende verblijfplaats te wennen.
- *Evaluatie en bijstelling van de Mitigatiecatalogus*: Als de Mitigatiecatalogus is aangepast dient deze terstond ter informatie te worden toegestuurd naar het bevoegd gezag (ODBN). Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat het bevoegd gezag altijd in het bezit is van de meest recente versie van de Mitigatiecatalogus.

Uitvoeringsplan (reguliere werkzaamheden en maatwerk):

- *Toezenden regulier uitvoeringsplan*: Een afschrift van een regulier uitvoeringsplan (generieke maatregelen) dient per project, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, uiterlijk twee werkdagen voor de start van de werkzaamheden opgestuurd te worden naar de ODBN. Daarin dient duidelijk vermeld te worden dat het een regulier uitvoeringsplan betreft. Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat het bevoegd gezag tijdig op de hoogte wordt gebracht van het opstarten van werkzaamheden.

- *Indienen goedkeuringsverzoek:* Een goedkeuringsverzoek inclusief het uitvoeringsplan maatwerk dient per project, onder vermelding van het kenmerk van deze ontheffing, minimaal acht weken voordat de werkzaamheden (waaronder ook ontmoediging) gepland staan, opgestuurd te worden naar het bevoegde gezag. Een goedkeuringsbesluit wordt binnen redelijke termijn, met een streven van 8 weken, afgegeven. Bij het goedkeuringsverzoek dient bijgevoegd te worden:
 - Begeleidingsformulier bij indienen document (zie bijlage 2);
 - Uitvoeringsplan maatwerk.

Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat er voldoende tijd is om het uitvoeringsplan te beoordelen.

- *Start maatwerk werkzaamheden:* in het geval van een maatwerksituatie geldt dat werkzaamheden pas mogen starten als er een goedkeuringsbesluit door het bevoegd gezag (ODBN) is afgegeven. Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat de functionaliteit van bijzondere verblijfsfuncties behouden blijft en omdat er in het goedkeuringsbesluit aanvullende voorschriften kunnen worden opgenomen die noodzakelijk zijn om de functionaliteit van de bijzondere verblijfsfunctie in kwestie te behouden.
- *Afwijken van uitvoeringsplan maatwerk:* afwijken van een uitvoeringsplan maatwerk dat door het bevoegd gezag (ODBN) middels een goedkeuringsbesluit is goedgekeurd is niet toegestaan. Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat de maatwerk maatregelen uit het uitvoeringsplan op de juiste wijze worden uitgevoerd.

Overzicht jaarlijkse werkzaamheden:

- *Jaarlijkse projectenlijst:* het overzicht van het eerste jaar dient binnen twee maanden na het verlenen van de ontheffing in het bezit te zijn van het bevoegd gezag (ODBN). Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat het bevoegd gezag op tijd op de hoogte is van de geplande werkzaamheden.

Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de huismus, huiszwaluw, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en steenmarter niet in het geding door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

2.7 Monitoring

Het is van belang om aan te kunnen tonen dat de SMP aanpak geen afbreuk doet aan de huidige staat van instandhouding van de gebouwbewonende soorten. Gerichte monitoring is essentieel om de effectiviteit van de permanente mitigatiemaatregelen (vastgelegd in de Mitigatiecatalogus) te kunnen vaststellen en, zo nodig, bij te stellen. Daarnaast kan hiermee bepaald worden of het geplande mitigatiepakket daadwerkelijk leidt tot het behouden van een populatie in het plangebied. Monitoring in het kader van dit SMP heeft dan ook als doel om de functionaliteit en het gebruik van voorzieningen vast te stellen. Ook dient de monitoring om het uiteindelijke effect van de maatregelen op de populatietrend en de staat van instandhouding te controleren. Verder zullen nieuwe waarnemingen van vleermuizen, steenmarters, huismussen, gierzwaluwen en huiszwaluwen worden toegevoegd aan de database (GIS-viewer).

De monitoring bestaat uit een aantal verschillende onderzoeken:

- Vleermuistransectellingen (VleerMUS), conform de methode van de Zoogdiervereniging;
- Meetnet Urbane Soorten (MUS-tellingen), conform de methode van SOVON;
- Visuele inspectie mitigerende maatregelen bijzondere verblijffuncties;
- Vlakdekkende inventarisatie van vijf verduurzamingsprojecten, gericht op bijzondere verblijffuncties, lokale populatieomvang en het gebruik van mitigatiemaatregelen (projectmonitoring ter controle van het SMP).

Voor de monitoring gelden de volgende uitgangspunten:

- Het monitoringplan heeft een looptijd van tien jaar. Hierbij zal na een periode van vijf jaar de monitoring geëvalueerd worden om te bepalen of verdere monitoring noodzakelijk is en of er aanpassingen in het monitoringsplan nodig zijn.
- Om een goede referentie te hebben zal bij de vijf projecten waar projectmonitoring plaatsvindt een nulmeting worden uitgevoerd door middel van kwantitatief onderzoek één jaar voor de realisatie van de werkzaamheden.
- Er zal een evaluatie met vervolgadvis plaatsvinden van de mitigerende maatregelen op basis van monitoringsresultaten na elk monitoringsjaar. Het daarbij gaat om rapportage van de tussentijdse resultaten (jaar 1, 2, 3 en 4) en de eindresultaten (na 5 jaar).

▪ **Monitoring populatietrend (SMP Eindhoven Geldrop § 9.2)**

Om inzicht te krijgen in de effecten op de lokale populaties worden de lokale populatie vleermuizen en broedvogels in beeld gebracht door middel van vleermuistransectellingen (VLeerMUS) en broedvogeltellingen (MUS-tellingen).

Vleermuistransectellingen (SMP Eindhoven Geldrop § 9.2.2)

Voor populatiemonitoring voor vleermuissoorten conform de aanpak van VleerMUS worden routes per fiets met vaste snelheid afgelegd. Dit gebeurt ieder jaar. De vaste transecten op de fiets worden afgelegd met in totaal 3 herhalingen in de periode 15 juli – 15 september. De routes worden afgelegd met droog weer, een temperatuur bij aanvang van boven 12 °C, met weinig wind en vanaf 15 minuten na zonsondergang.

Meetnet Urbane Soorten (SMP Eindhoven Geldrop § 9.2.3)

Het landelijke Meetnet Urbane Soorten (MUS) volgt broedvogels van de stedelijke omgeving vanaf willekeurig geselecteerde telpunten. Op elk telpunt wordt drie keer geteld in verschillende periodes, namelijk:

- Eenmaal in de periode 1 april – 30 april;
- Eenmaal in de periode 15 mei – 15 juni;
- Eenmaal in de periode 15 juni – 15 juli.

Deze monitoring vindt jaarlijks plaats. Een telling duurt hierbij precies vijf minuten per tellocatie. De eerste twee tellingen (in de periode 1 april tot 15 juni) worden uitgevoerd in de periode tussen een half uur voor zonsopkomst en twee uur daarna. De laatste telling (in de periode 15 juni – 15 juli) wordt uitgevoerd tussen 19.00 uur en zonsondergang en is gericht op gierzwaluwen, waarvan zowel hoog- als laagvliegende exemplaren worden geteld. Binnen deze telling worden alleen de soorten genoteerd die een duidelijke binding hebben met het gebied.

Om eventuele veranderingen in populaties te verklaren, worden de resultaten vergeleken met de landelijke populatietrend verkregen door MUS. Hierdoor kan vastgesteld of uitgesloten worden of eventuele positieve of negatieve veranderingen worden veroorzaakt door ontwikkelingen in het gebied.

▪ **Monitoring maatwerk verblijven (SMP Eindhoven Geldrop § 9.3)**

Om in beeld te krijgen wat de directe effecten zijn en hoe de populaties reageren in het plangebied op de maatregelen vindt er monitoring plaats in de vorm van visuele inspectie van maatregelen en kwalitatief onderzoek nabij bijzondere verblijven.

Visuele inspectie mitigerende maatregelen bijzondere verblijffuncties (SMP Eindhoven Geldrop § 9.3.2)

In jaar 1 en 3 na oplevering van de werkzaamheden (renovatie of verduurzaming van woningen) worden alle soort specifieke maatregelen die genomen zijn voor bijzondere verblijffuncties (maatwerk maatregelen), fysiek (visueel) geïnspecteerd. Dit om vast te stellen of deze alternatieve

verblijven daadwerkelijk bewoond worden en weer dezelfde functie vervullen voor de betreffende gebouwbewonende soort(en). De fysieke inspectie vindt plaats in de periode september-november. Dit is de periode waarin de verstoring van broedvogels en vleermuizen minimaal is gelet op de kwetsbare perioden.

Vlakdekkende inventarisatie van vijf verduurzamingsprojecten (SMP Eindhoven Geldrop § 9.3.3)

In jaar 1 en 3 na de realisatie van mitigatie van bijzondere verblijven, wordt kwalitatief onderzoek gedaan in het onderzoeksgebied waar het bijzonder verblijf zich bevindt. Een onderzoeksgebied betreft het projectgebied en omliggende bebouwing. De onderzoeksmethodiek komt overeen met de onderzoeksmethodiek van het kwalitatief onderzoek dat in het kader van het SMP wordt gedaan (zie 2.2).

Vleermuizen – (kraam)kolonies:

Om de kraamkolonie vast te stellen wordt per fiets het onderzoeksgebied (circa 5-10 hectare rondom de bekende kolonie plek) onderzocht en gericht gezocht naar de locatie van de kraamgroep, met focus op de laatst bekende verblijfplaats binnen de ingreep. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Het onderzoek wordt uitgevoerd in de periode 15 mei – 15 juli;
- Het onderzoek bestaat per onderzoeksgebied uit één ochtendronde en één avondronde met tussenliggende periode van minimaal twintig dagen (conform het Vleermuisprotocol). Alleen bij uitzondering kan wegens ecologische omstandigheden een tussenperiode van tien dagen aangehouden worden;
- Tijdens het ochtendbezoek wordt gezocht naar zwermende vleermuizen (indicatie voor kraamverblijfplaatsen);
- Indien gedurende de ochtendronde een kraamkolonie wordt vastgesteld wordt een extra uitvliegroude op dezelfde avond toegepast om het aantal uitvliegers te tellen;
- Tijdens het avondbezoek wordt gezocht naar uitvliegende vleermuizen (met name ook laatvlieger) en worden (vermoedelijke) kraamkolonies geteld;
- Tijdens deze bezoeken wordt een gebied per fiets onderzocht, waarbij binnen maximaal twintig minuten, maar bij voorkeur tien minuten, het gebied volledig doorkruist en overzien moet zijn. Elke locatie wordt dus minstens één keer per twintig minuten, maar bij voorkeur eens per tien minuten, gezien;
- Het ochtendbezoek duurt tenminste twee uur. Het avondbezoek duurt langer: twee uur en twintig minuten. Op deze manier wordt het gebied een keer extra doorkruist en is de trefkans van laatvlieger groter;
- De bezoeken vinden plaats tijdens de door het Vleermuisprotocol gehanteerde tijden en weersomstandigheden;
- Waarnemingen van zomerverblijfplaatsen worden tevens ingevoerd, maar zijn niet het hoofddoel van dit onderzoek.

Vleermuizen - massawinterverblijfplaatsen:

Om massawinterverblijfplaatsen vast te stellen wordt de omgeving van het bijzondere verblijf onderzocht. De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn:

- Er vinden twee nachtbezoeken plaats in de periode 1 augustus t/m 10 september, tussen 0:00 – 02:00;
- Tussen deze bezoeken zit een periode van minimaal tien dagen;
- Tijdens deze bezoeken wordt gezocht naar middernachtzwermen, een gedrag dat een indicatie is voor aanwezigheid van een (massa)winterverblijfplaats;
- Tijdens het bezoek moeten alle zijden van het gebouw tegelijkertijd gezien kunnen worden, dit betekent dat het onderzoek met minimaal twee mensen wordt uitgevoerd;
- Tijdens het veldbezoek worden maximaal vier gebouwen bezocht die in de omgeving van elkaar liggen, zodat er minimaal een half uur per gebouw gezocht kan worden naar zwermactiviteiten;

- Het onderzoek wordt uitgevoerd bij de door het Vleermuisprotocol voorgeschreven weersomstandigheden.

Gierzwaluw en huiszwaluw:

Onderzoek naar bijzondere verblijffuncties van gierzwaluwen die maatwerk vereisen, richt zich op de aanwezigheid van kolonies van gierzwaluwen. Hierbij wordt niet uitsluitend onderzoek uitgevoerd (zoals bij de landelijke onderzoeksprotocollen), maar wordt gericht gezocht naar de verblijffuncties.

De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn:

- Kolonies worden geïnventariseerd tijdens twee avondbezoeken (2 uur voor zonsondergang) in de periode 1 juni t/m 15 juli;
- Tussen deze bezoeken zit een periode van minimaal tien dagen;
- Minimaal één van deze veldbezoeken valt in de periode 20 juni – 7 juli;
- De bezoeken worden uitgevoerd bij goede weersomstandigheden (droog weer);
- Waarnemingen van losse gierzwaluwnestplekken worden tevens ingevoerd, maar zijn niet het hoofddoel van dit onderzoek.

Huismus:

Onderzoek naar bijzondere verblijffuncties van huismussen die maatwerk vereisen, richt zich op de aanwezigheid van huismus kolonies. Hierbij wordt niet uitsluitend onderzoek uitgevoerd (zoals bij de landelijke onderzoeksprotocollen), maar wordt gericht gezocht naar kolonies van huismussen. De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn:

- Kolonies van huismussen worden geïnventariseerd tijdens één veldbezoek tussen 1 april en 15 mei;
- Het bezoek vindt plaats tussen één uur na zonsopkomst tot twee uur voor zonsondergang, hierbij heeft de ochtend de voorkeur;
- De bezoeken worden uitgevoerd bij de door het Kennisdocument Huismus voorgeschreven weersomstandigheden;
- Waarnemingen van losse huismusnestplekken worden tevens ingevoerd, maar zijn niet het hoofddoel van dit onderzoek.

Huiszwaluw:

Onderzoek naar bijzondere verblijffuncties van huiszwaluwen die maatwerk vereisen, richt zich op de aanwezigheid van kolonies huiszwaluwen. Hierbij wordt gericht gezocht naar nestkommen onder dakranden, veelal in kolonievorm. Het aanvullend onderzoek naar de huiszwaluw wordt tegelijkertijd uitgevoerd met het aanvullend onderzoek voor de huismus en de gierzwaluw. Daarbij wordt ook specifiek gelet op bewoonde nesten.

▪ **Monitoring effectiviteit mitigatie (SMP Eindhoven Geldrop § 9.4)**

Om in beeld te krijgen of de nieuwe verblijfplaatsen in de dezelfde mate worden gebruikt als de oude verblijfplaatsen vindt er monitoring plaats doormiddel van het volgens van vijf projecten, waarbij jaarlijks monitoring wordt uitgevoerd.

Vlakdekkende inventarisatie (SMP Eindhoven Geldrop § 9.4.2)

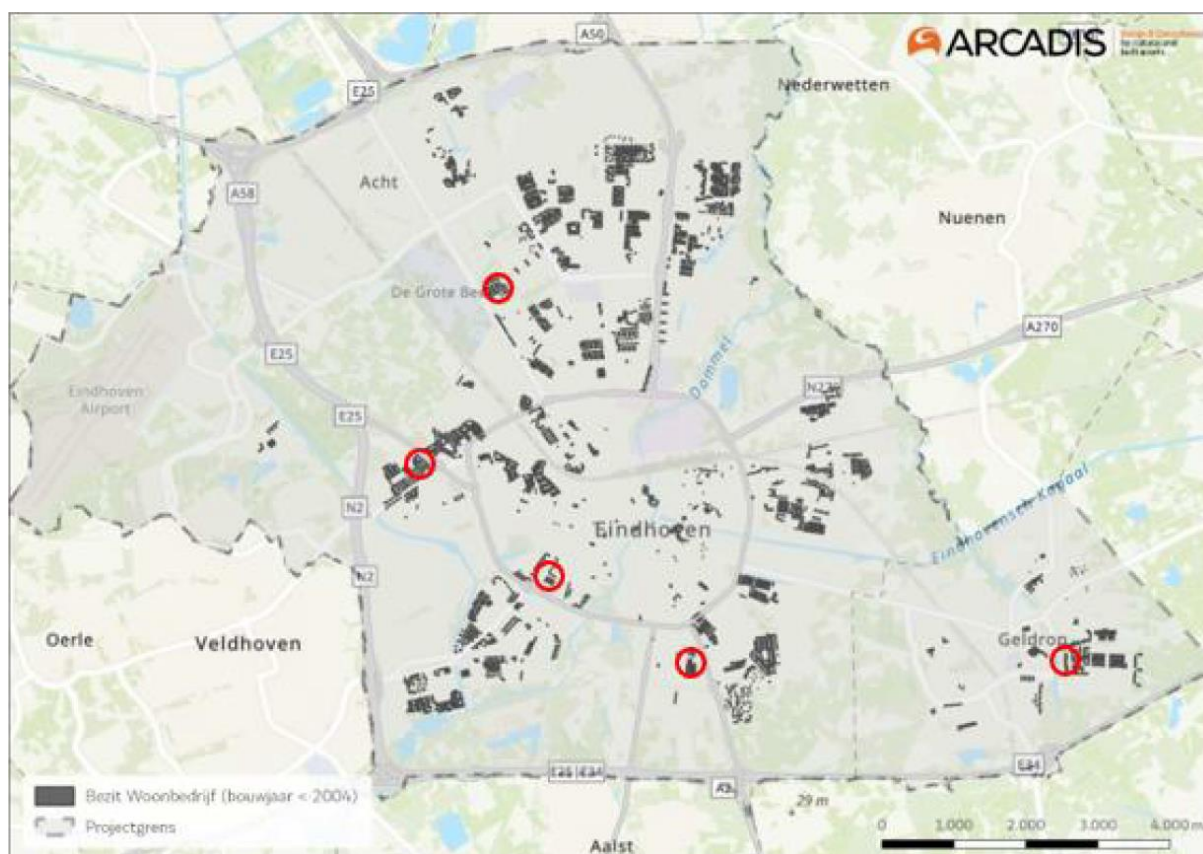
Bij vijf projecten vindt een vlakdekkende inventarisatie plaats, gericht op bijzondere verblijffuncties en lokale populatieomvang. Voor de werkzaamheden beginnen is bij deze projecten een kwantitatief onderzoek gedaan als nulmeting. Vervolgens vindt in het eerste, tweede en derde jaar na de werkzaamheden kwalitatief onderzoek plaats. In het vierde jaar worden dezelfde vijf projecten weer kwantitatief onderzocht. In het vijfde jaar van de ontheffingsperiode vinden de rapportage, analyse en eindevaluatie plaats. Bij het bepalen van de complexen waar monitoring plaatsvindt is rekening gehouden met de volgende voorwaarden:

- De complexen liggen verspreid over het woningbezit van Woonbedrijf, zowel binnen Eindhoven als Geldrop;

- Zowel hoogbouw als laagbouw zijn vertegenwoordigd;
- Voor de complexen geldt dat er groot onderhoud/renovatie gaat plaatsvinden waarbij gemitigeerd zal moeten worden.

Overzicht projectlocaties waar monitoring plaatsvindt:

Complex	Stadsdeel	Type gebouw	Aantal adressen	Jaar nulmeting	Gepland startjaar uitvoering ¹⁰
66	Strijp	Laagbouw	121	2022	2023/2024
140	Stratum	Laagbouw	232	2021	2023/2024
247	Gestel	Laagbouw	114	2022	2023/2024
325	Woensel-Noord	Laagbouw	234	2022	2023/2024
634	Geldrop	Hoogbouw	188	2021	2022/2023

Visuele inspectie:

Naast de vlakdekkende inventarisatie, worden bij de vijf monitoringsprojecten ook alle mitigatiemaatregelen geïnspecteerd. De visuele inspectie wordt uitgevoerd in het eerste en derde jaar, in de periode september-oktober. Dit is de periode waarin de verstoring van broedvogels en vleermuizen minimaal is, gelet op de kwetsbare perioden.

▪ **Aanvullende monitoringsvoorschriften**

De voorgestelde monitoring is in grote lijnen voldoende. Wij nemen in aanvulling op de monitoring extra voorschriften op:

- *Monitoringsresultaten*: Jaarlijks dient voor 1 maart een rapportage aan het bevoegd gezag (ODBN) te worden aangeleverd met daarin de resultaten van het voorgaande monitoringsjaar. Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat we de monitoringsresultaten op tijd krijgen.
- *Monitoringsresultaten*: Alle relevante monitoringsgegevens dienen in de NDFF gedeeld. Wij nemen dit voorschrift op om pro-actief een beter inzicht te krijgen in de verspreiding van soorten.
- De monitoringsrapportage die betrekking heeft op het laatste (volledige) loopjaar van de ontheffing (2028) dient als evaluatie en is belangrijk voor een eventuele verlening van de ontheffing. De evaluatierapportage dient minimaal het onderstaande te bevatten:
 - Beschrijving van de nulsituatie, waaronder de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied;
 - Beschrijving van de ontwikkeling van de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied;
 - Analyse en beoordeling van de ontwikkeling van de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied;
 - Analyse en beoordeling van de functionaliteit van de maatregelen, zowel generiek als maatwerk;
 - Analyse van de gerealiseerde meerwaarde voor de beschermde soorten ten aanzien van de aantallen per soort en de aangetroffen functies in het plangebied en de werkwijze op basis van het SMP.

De evaluatierapportage dient voor 31 december 2028 aan het bevoegd gezag (ODBN) te worden aangeleverd. Wij nemen dit voorschrift op om te borgen dat we het evaluatierapport op tijd in ons bezit hebben en kunnen beoordelen voor een eventuele verlenging van de ontheffing.

2.8 *Staat van instandhouding*

De maatregelen die genomen worden tijdens de uitvoering van dit SMP borgen dat de staat van instandhouding van soorten niet verslechtert. Dit gebeurt enerzijds door het nemen van mitigerende maatregelen en het realiseren van een plus aan mogelijke verblijfplaatsen voor soorten, anderzijds door monitoring, evaluatie en, indien nodig, aanpassing van de maatregelen. Daarnaast zorgen de gehanteerde protocollen en kwaliteitsborging ervoor dat alle mitigerende maatregelen goed worden uitgevoerd en direct gereageerd kan worden op nieuwe situaties of ontwikkelingen. De volgende onderdelen van het SMP-zorgen ervoor dat de staat van instandhouding van gebouwbewonende soorten wordt gegarandeerd:

- Alle woningen worden natuurinclusief gerenoveerd. Hierdoor worden alle gebouwen geschikt voor gebouwbewonende soorten in de wijken waar de betreffende soorten voorkomen;
- Mitigerende maatregelen worden op een duurzame manier uitgevoerd, zodat op de lange termijn de verblijfplaatsen in stand worden gehouden;
- Naast generieke beschermingsmaatregelen worden ook specifieke maatregelen getroffen bij locaties met belangrijk functies, zoals kraamkolonies van vleermuizen;
- De mitigerende maatregelen worden gemonitord om eventuele veranderingen in de populatie te kunnen detecteren. De monitoringsresultaten worden jaarlijks geëvalueerd en indien nodig zal in overleg met het bevoegd gezag de mitigatie worden aangepast;
- Naast monitoring van de populatie wordt ook de functionaliteit van de uitgevoerde mitigatiemaatregelen gemonitord. Als blijkt dat mitigerende maatregelen niet naar behoren functioneren, zullen deze worden aangepast;

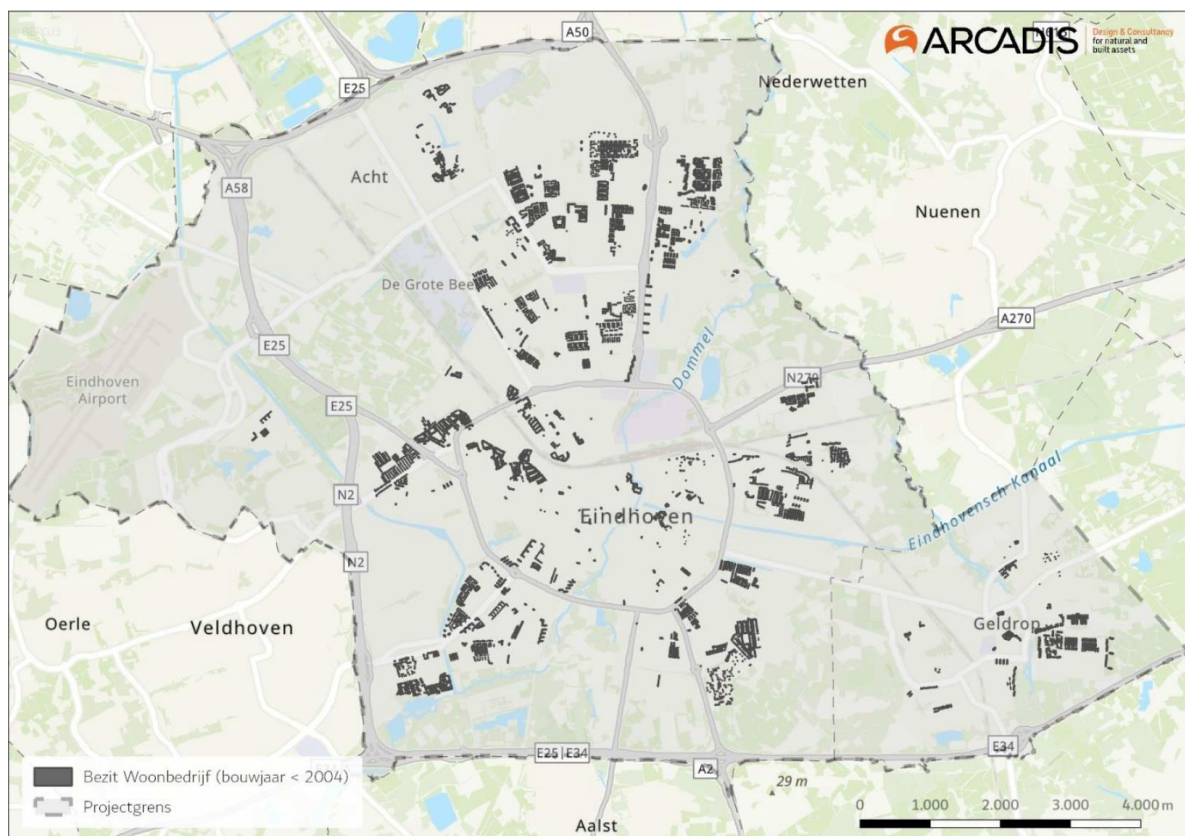
- Er is een systeem van kwaliteitsborging opgezet dat er zorg voor draagt maatregelen die getroffen worden voor de gebouwbewonende soorten bij het natuurvrij maken en de uitvoering van de mitigerende maatregelen goed en gecontroleerd gebeurt. De begeleidend ecooloog draagt hier zorg voor en kan, indien nodig, tijdig aanpassingen doen bij onvoorziene situaties.

3. Conclusie

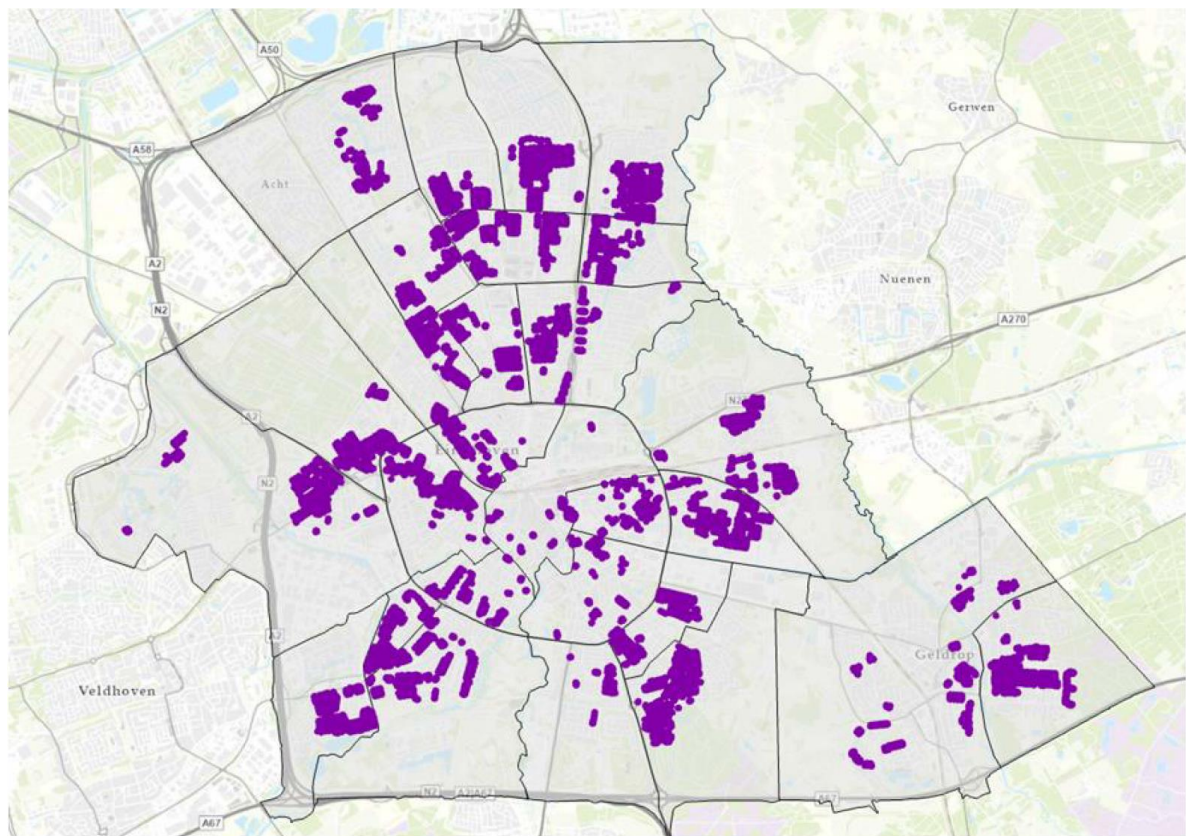
Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag en het SMP Eindhoven Geldrop worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE

Figuur 1. Plangebied SMP Eindhoven Geldrop.

Figuur 2. Locatie van de salderingsgebieden (begrenzte grijze vlakken) met de woningen en gebouwen van Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl (paarse elementen)

BIJLAGE 2. BEGELEIDINGSFORMULIER BIJ INDIENEN DOCUMENT

Op basis van de voorschriften zijn er diverse momenten om een document aan het bevoegde gezag te overleggen. Onderstaand formulier dient ter begeleiding in de te verzenden email te worden gebruikt, zodat de stukken op de juiste wijze worden ingeboekt.

De documenten plus dit begeleidingsformulier kunnen verzonden worden naar ons algemene emailadres: info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer (Z/174764) en de projectnaam.

Documenttype handelingen ten aanzien van beschermde soorten

Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel soorten.

Aankruisen welke van toepassing zijn:

- ☐ **Ter goedkeuring:** Nieuwe aanvraag:
Maatwerk Ecologisch werkprotocol: Bijzonder verblijffunctie/kwetsbare situatie (zie bijlage 4)
- ☐ Ter kennisgeving: Aanvulling:
Startmelding (zie bijlage 3)
- ☐ Ter kennisgeving: Aanvulling:
Startmelding (zie bijlage 3) & Regulier (maatwerk) Ecologisch werkprotocol
- ☐ Ter kennisgeving: Aanvulling:
Logboek ecologie
- ☐ Ter kennisgeving: Aanvulling:
Monitoringverslag of -rapport
- ☐ Ter kennisgeving: Aanvulling:
Evaluatie-rapport

BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN**Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten**

Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel beschermde soorten

Gegevens

Aanvraagnummer Z/174764

Naam initiatief SMP gebouwbewonende soorten Eindhoven en Geldrop

Ontheffingsperiode voor de periode tot en met 1 maart 2028

Ontheffinghouder Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl

Naam aanvrager [REDACTED]

Adres Wal 2

PC-Woonplaats 5611 GG, Eindhoven

Gegevens**werkzaamheden:**

Contactpersoon uitvoering
werkzaamheden

Telefoonnummer (vast)

Telefoonnummer (mobiel)

Ecoloog betrokken bij
uitvoering

Locatie(s) werkzaamheden

Datum gereedkomen
compensatiemaatregelen

Datum start
werkzaamheden

Overzicht planning
werkzaamheden

.....

.....

.....

.....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 dagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord

RetouradresOmgevingsdienst Brabant Noord
Email: info@odbn.nl

BIJLAGE 4. GOEDKEURING MAATWERKPLAN: VEREISTEN

Onderstaand de vereisten waaraan een maatwerkplan minimaal dient te voldoen.

1. Aanvraag

- Specifieke beschrijving van de voorgenomen handelingen die tot de goedkeuringsaanvraag behoren.
- Een afbeelding met een duidelijk kader van de aangevraagde locatie.
- Voor welke soorten/functies de goedkeuringsaanvraag ingediend is.
- Zaaknummer (Z/174764) van het initiële besluit en van het voorschrift waaruit het 'goedkeuringsverzoek maatwerk' voortvloeit.

2. Onderzoek

Inzichtelijk maken van de exacte onderzoekslocatie, de beschrijving van de methodiek van het onderzoek en de resultaten binnen de onderzoekslocatie.

3. Effect

Voor welke soorten, functies, aantallen en locaties het goedkeuringsverzoek betreft.

4. Beschrijven Maatregelen

- *Tijdelijke* maatwerk-maatregelen, die naast de maatregelen vanuit de ontheffing worden vereist. De effectiviteit van deze maatregelen dient onderbouwd te worden.
- Onderbouwing van de te hanteren gewenningsperiodes van de alternatieven.
- Ontmoediging (methode en periode).
- Controleronde en vrijgave (methode en periode).
- *Permanente* maatwerk-maatregelen die naast de maatregelen vanuit de ontheffing worden vereist. De effectiviteit van deze maatregelen dient onderbouwd te worden.

5. Alternatievenafweging: Afwegingen onderbouwen waaruit blijkt dat ten aanzien van de maatregelen (kwantiteit en kwaliteit) gekozen is voor ecologisch de optimale keuze die in alle redelijkheid en billijkheid toegepast kan worden.

6. Staat van instandhouding: Onderbouwing van de borging van de lokale staat van instandhouding van de soort.

7. Monitoring: Voorstel op welke wijze en in welke periode(n) monitoring zal plaatsvinden.

KENNISGEVING WET NATUURBESCHERMING, Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl, Woningen en gebouwen binnen de gemeentegrenzen van Eindhoven en Geldrop, Z/174764

Beschikking

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij op 10 maart 2023 een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, van de Wet natuurbescherming hebben verleend (kenmerk: Z/174764 -332014) aan Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl, Wal 2, 5611 GG te Eindhoven voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen aan het woningbezit binnen de grenzen van de gemeente Eindhoven en Geldrop-Mierlo. De ontheffing is geldig voor de periode tot en met 1 maart 2028.

De aanvraag, het besluit en de bijbehorende stukken liggen vanaf 15 maart 2023 tot en met 25 april 2023 6 weken **ter inzage** bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), telefoonnummer (088) 743 00 00. Het besluit is digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl of te vinden op de website <https://www.brabant.nl/loket/vergunningen-meldingen-en-ontheffingen>.

Bezwaar

Bezwaren tegen dit besluit kunnen binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit worden ingediend bij:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

Wij vragen u om op de linkerbovenhoek van de envelop het woord "bezwaarschrift" te vermelden. Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een handtekening, naam en adres van de indiener, de dagtekening en ons kenmerk van het besluit. Ook dient u een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is en de gronden van het bezwaar hierin op te nemen.

Daarnaast vragen wij u vriendelijk om een kopie van dit besluit bij te voegen. Kunt u ons ook uw telefoonnummer geven? De provincie kan dan, mocht dit nodig zijn, u bellen om samen de beste aanpak van behandeling van uw bezwaarschrift te bespreken.

Meer informatie over de behandeling van bezwaarschriften vindt u op www.brabant.nl/bezwaar.

U kunt het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie bereiken via telefoon (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Voorlopige voorziening

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een bezwaarschrift ingediend. Het is daarom mogelijk om gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een zogenaamde "voorlopige voorziening" te vragen bij: de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Een voorlopige voorziening is in feite het nemen van een tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om de bezwaren te behandelen en daarop een besluit te nemen. Voorwaarde om een voorlopige voorziening te vragen is dat er sprake is van spoedeisend belang.

Voor het vragen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

Aan deze procedure is het kenmerk Z/174764 gekoppeld. Wij verzoeken u bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, maart 2023